

TALOUSARVIO 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA 2025-2027

KUNNANJOHTAJAN ESITYS

LEMPÄÄLÄN KUNTA

Sisällys

TALOUSARVION 2025 JA TALOUSSUUNNITELMAN 2025–2027 YLEISPERUSTELUT	2
TALOUSARVION SITOVUUS	7
LEMPÄÄLÄN LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO	14
TULOSLASKELMA 2025-2027.....	15
RAHOITUSLASKELMA	16
KÄYTTÖTALOUSOSA	17
KUNNANHALLITUS.....	17
KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA.....	26
YHTEISÖLAUTAKUNTA	37
YHDYSKUNTALAUTAKUNTA	48
INVESTOINNIT	61
KONSERNIYHTIÖT	65

TALOUSARVION 2025 JA TALOUSSUUNNITELMAN 2025–2027 YLEISPERUSTELUT

Taloussuunnitelma-asiakirjan alkulehdillä on esitetty kooste voimassa olevasta strategisesta perustasta ja kuntastrategian seurannasta/arvioinnista. Vuoden 2025 talousarviotavoitteiden strateginen pohja perustuu voimassa olevaan kuntastrategiaan. Kuntastrategian lisäksi asiakirjaan on nostettu mukaan kuntastrategian toimeenpanon kannalta merkittävimpiä poikkihallinnollisia teemaohjelmia, joihin Lempäälän kunta on sitoutunut.

Talousarvion sitovuustason mukaan kunnanvaltuusto hyväksyy toimielintasoiset toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi valtuusto hyväksyy konserniyhtiöille kuntastrategiasta johdetut taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Talousarviossa kuvatun kokonaistalouden ja toiminnan ohjaus jalkautuu eteenpäin toimielinten palvelusuunnitelmapäätöksillä.

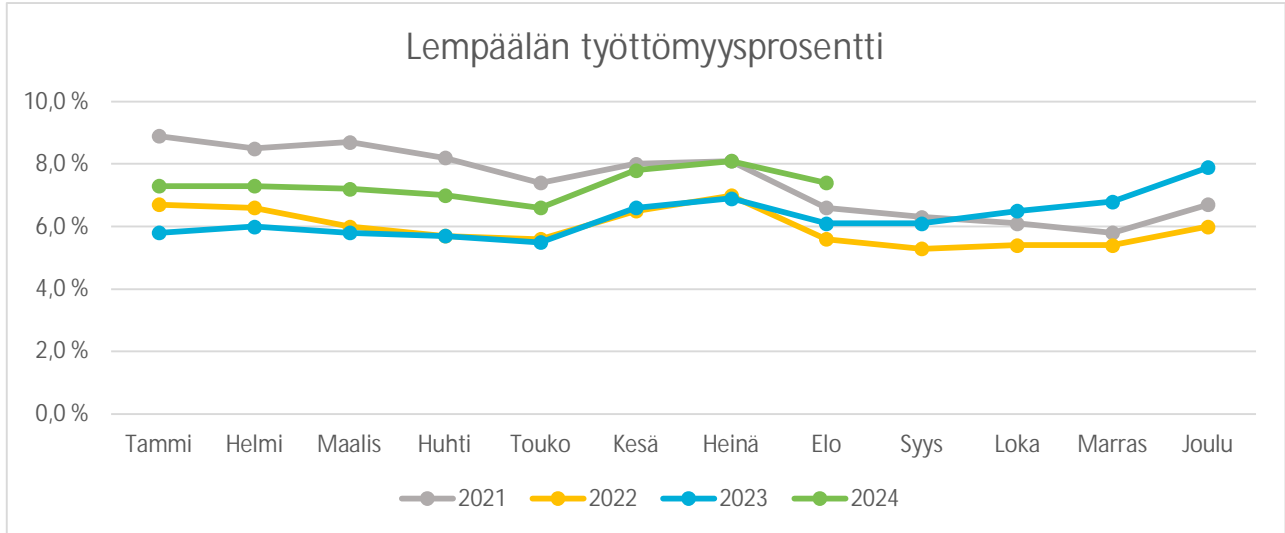
Toimintaympäristö

Lempäälän väestöennuste (Lähde: Tilastokeskus 10/2024)

	Yhteensä	0–6	7–12	13–15	16–18	19–49	50–64	65–74	75–
	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.
tot. 2022	24580	2073	2330	1210	1078	9358	4285	2365	1881
tot. 2023	24711	1988	2258	1217	1154	9436	4324	2313	2021
syys 2024	24855	2004	2186	1197	1179	9510	4356	2317	2106
enn. 2024	25001	1997	2173	1214	1165	9611	4401	2314	2126
enn. 2025	25269	1999	2089	1219	1178	9748	4475	2310	2251
enn. 2026	25517	2001	1999	1217	1179	9874	4560	2336	2351
enn. 2027	25755	2022	1917	1207	1176	9977	4648	2345	2463

Taloussuunnitelmassa 2025-2027 on käytetty väestön kasvuarviona +1 %/v.

Lempäälän työttömyysaste (Lähde: Pirkanmaan työllisyyskatsaus)

Työttömyysasteella mitattuna Lempäälän työllisyystilanne on viime vuosina pysynyt selvästi koko maan ja Pirkanmaan keskiarvoja parempana.

Taloudellinen kehitys

Vuosille 2025–2027 laadittava taloussuunnitelma perustuu kunnanvaltuuston kesäkuussa antamaan suunnitteluohjeeseen ja sitä edeltäneeseen kunnanvaltuuston sopeutusohjelmapäätökseen. Tavoitteena on turvata kestävä Lempäälän kokonaistalous katkaisemalla erittäin uhkaava alijäämäinen talouskehitys. Tavoite on vaativa, sillä kuntatalouden näkymät ovat yhä heikentyneet niin koko maassa kuin Lempäälässäkin. Jo päätettyjen ja talousarvion yhteydessä esitettävien lisäsopeutustoimien päätökset ja toimeenpano ovat ratkaisevassa asemassa tavoitteessa onnistumisessa.

Kuluvan vuoden 2024 talousarvion toteutuu pääosin ennakoidusti ja jo toimeenpantujen kulusopeutustoimien vaikutus näkyy selvästi toimintakulukasvua hillitseväenä tekijänä. Vuoden 2024 investointien määrää on kasvatettu talousarviomuutoksilla yli 34 milj. € tasoon ja sen vaikutukset taas tulevat näkymään lainamäärän nopeampana kasvuna ja maksuvalmiuden heikentymisenä.

Sopeutustoimien käynnistymisestä huolimatta vuoden 2025 tilikauden alijäämän arvioidaan olevan poistoeron muutosten jälkeen vielä noin 2,3 milj. €.

Käyttötalousosa

Käyttötalouden toimintakulut vuonna 2025 ovat runsaat 90,8 milj. € (+1,9 %). Suurin kuluerä on 47,5 milj. €:n henkilöstökulut. Uusien kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusten kasvuvaikutus vuosipalkkoihin on otettu huomioon palkkasuunnittelussa vuodelle 2025. Lisäksi myös suunnitelma- vuosille 2026–2027 on arvioitu tulevista sopimuskorotuksista 1,5 % kasvuvaikutus kevästä 2026 ja 2027 lukien. Toiseksi suurin kuluerä on 26,4 milj. €:n palvelujen ostot (+15,2 %), jossa suuri

kasvu edellisvuoteen selittyy erityisesti Pirkanmaan työllisyysalueen toiminnan käynnistymisellä. Aine- ja tarvikemenot ovat runsaat 6,1 milj. € ja avustusmenot 4,3 milj. €. Muut toimintakulut ovat 6,6 milj. € ja niistä merkittävimpiä kulueriä ovat rakennusten ja huoneistojen vuokratulot 2,2 milj. € sekä runsaan 3,5 milj. €:n kiinteistö- ja irtainleasingkulut.

Vuodelle 2025 arvioidut toimintatuotot ovat 15,4 milj. €. Toimintatuotoista 5,1 milj. € koostuu erilaisista maksu- ja myyntituotoista. Vuokratuottoja arvioidaan kertyväksi yhteensä vajaat 6,7 milj. €. Avustustuottojen tuloarvio on vajaat 0,6 milj. €. Omaisuuden myyntivoittojen tuloarvioksi on budjetoitu valtuuston suunnitteluohjeen linjauksen mukaisesti 2,81 milj. €.

Kaiken kaikkiaan keväällä 2024 hyväksytyn sopeuttamisohjelman toimeenpanon ja siihen liittyvän muun kulusopeutuksen vaikutukset näkyvät kattavasti niin henkilöstömenojen, palvelu- ja tarvikeostojen ja muidenkin kuluerien määrärahatasossa. Talousarvion 2025 toimintakate on 75,4 milj.€ (2 987 €/as.). Toimintakatteen poikkeama suunnitteluohjeeseen (74,1 milj. €) selittyy erityisesti työttömyysturvaetuuksiin varatun määrärahatason suuruudesta ja esitettävien sopeutustoimien säästövaikutuksen osittaisesta siirtymisestä vuodelle 2026.

Talousarvioesityksen 2025 vuosikate on noin +8,2 milj. € eli 324 €/as (TP2023 536 €/as ja muutos-talousarvio 6/2024 331 €/as.)

Talousarvion käyttötalouden osan tekstien yhteydestä ilmenevät toimielin-kohtaiset määrärahat koostetaulukkoina.

Verotulot ja valtionosuudet

Lempäälän kokonaisverotuloarviot vuosille 2025–2027 pohjautuvat Kuntaliiton tuoreimpiin valtakunnallisiin arvioihin. Veroprosenttien osalta tuloarviot perustuvat valtuuston lokakuussa 2024 päättämiin veroprosentteihin.

Kunnan tuloveron tuottoarvio on vuodelle 2024 54,3 milj. €. Kiinteistöveron tuottoarvio vuodelle 2025 on 7,5 milj. € ja yhteisöveron tuottoarvio vuodelle 2025 on vajaat 3,9 milj. €. Yhteensä verotuloarvio on 65,7 milj. €.

Valtionosuuksien budjetoinnin perustana on Kuntaliiton uusi valtionosuusennuste, jota on varovaisuussyistä hieman maltillistettu. Tämän takia vuoden 2025 valtionosuustuloarvio on 19,2 milj. €. Arvio tarkentuu vuodenvaihteessa, kun OPM:n alainen valtionosuuspäätös on tiedossa.

Kaiken kaikkiaan vero- ja valtionosuuksien tuloarviot ovat noin 1 milj. € suunnitteluohjetta paremmat, johtuen ennen kaikkea syyskuulla tarkennetusta 2025 valtionosuusennusteesta.

Rahoituskulut ja tuotot

Rahoitustuottoihin kuuluvat takausprovisiot ja antolainojen korkotuotot perustuvat nykytilanteeseen ja päätösten mukaiseen korkotasoon. Muut rahoitustuotot on arvioitu varovaisuuden

periaatteella. Rahoituskulut on arvioitu Kuntarahoituksen korkoennusteen ja kunnan lainasalkun kehityksen perusteella nykyinen lainasalkun korkosuojautaso huomioon ottaen.

Taloussuunnitelmavuosien 2026–2027 suunnitteluoletukset

Huolimatta henkilöstökuluihin arvioidusta palkkojen vuosittaisesta sopimuskorotusvaikutuksesta toimintakulut eivät kasva merkittävästi suunnitelmakaudella. Tämä johtuu valtuuston sopeutusohjelmapäätöksen ja suunnitteluohjeen mukaisen lisäkulusepeutus päätösten asteittain kasvavasta kuluhillintävaikutuksesta. Varovaisuussyistä suunnitelmavuosien toimintatuottojen tasoon ei ole tehty arvioperusteisia tasokorotuksia. Maaomaisuuden myynnistä saatavat myyntivoitot on arvioitu sopeuttamisohjelman mukaiseen maltilliseen tasoon (2,3 milj. €/suunnitelmavuosi).

Investointien vuosipoistojen arvioidaan kasvavan vuoden 2024 11,3 milj. €:sta vuonna 2025 yli 11,7 milj. €:oon, vuodesta 2026 alkaen noin 12,4 milj. €:oon.

Alijäämä / ylijäämä

Taloussuunnitelmaesityksen mukaisilla päätöksillä ja linjauksilla Lempäälän alijäämäisyyskehitys päättyy vuoteen 2025. Suunnitelmavuoden 2026 arvio päättyy likimain nollatulokseen. Suunnitelmavuonna 2027 myös tilikauden toiminnallinen tulos on positiivinen ja tilikauden ylijäämäarvio on vajaat 2,5 milj. €.

Koska kuntalain mukainen kokonaistalouden tasapainon tarkastelu tehdään nykyisen taseylijäämän, talousarvion laadintavuodelta 2024 kertyvän ali-/ylijäämän ja taloussuunnitelmavuosien 2025–2027 yhteisarviointina, edellä esitettyjen suunnitteluoletusten perusteella taloussuunnitelmakaudelle 2025–2027 ei kohdistu kuntalain 110.3 § mukaista alijäämien kattamiseen liittyviä toimenpiteitä.

Investoinnit ja nettovelkaantuminen

Taloussuunnitelman 2025–2027 investointiohjelmaa on valmisteltu keväällä 2024 sopeuttamisohjelman yhteydessä päätettyjen linjausten ja kunnanvaltuuston suunnitteluohjeen pohjalta. Kokonaisuudessaan hankeryhmittäiset taseinvestoinnit ilmenevät taulukosta ja sen perusteluteksteistä sivuilta 61–64. Valtuustokäsittelyn jälkeen investointiohjelman toimeenpano erillisiksi investointihankkeiksi jatkuu yhdyskuntalautakunnan ja kunnanhallituksen palvelusuunnitelmakäsittelyillä.

Vuosi-investointien erittäin korkea taso päättyy vuoteen 2025, jolloin bruttoinvestoinnit ovat vuosikatteeseen verrattuna lähes kolminkertaiset. Tämän jälkeen vuosien 2026–2027 investoinnit alenevat tasolle, joka voidaan rahoittaa pääosin omalla vuosikatteella.

Investointiohjelmaa toteutettaessa on myös arvioitu, että vuosina 2025–2027 purkautuu 1,8 milj. € loppuosuus strategiseen maanhankintaan tehdystä investointivarauksesta. Tämä ilmenee tuloslaskelman varausten muutosta käsittelevältä riviltä.

Muut taseessa olevat vapaaehtoiset investointivaraukset; Saikantalo (6,3 milj. €), Sääksjärven koulukeskuksen kehittäminen (2,5 milj. €) sekä Saikan alueen infrarakentaminen (1,5 milj. €) purkautuvat myös vuosittain tilinpäätösvalmistelun yhteydessä viimeistään hankkeiden valmistuessa.

Kunnan velkamäärä tilinpäätöksessä 2023 oli 88,9 milj. € (3 618 €/asukas). Vuonna 2024 tilinpäätökseen asukaskohtainen lainamäärä kasvaa merkittävästi, sillä sen arvioidaan olevan noin 4 500 €/asukas. Vuonna 2025 asukaskohtainen lainamäärä kasvaa yhä yli 5 000 euroon jääden vuonna 2026 yhä samaan tasoon. Vuoden 2027 aikana lainamäärän arvioidaan kääntyvän lievään laskuun.

Toimintaa ja taloutta uhkaavat keskeisimmät riskit

Kokonaistalouden tasapainon vaaliminen tarkoittaa jatkossakin sitä, että kunnan vuosikate pidetään vähintään poistotasoa ja vuosi-investoinnit kattavalla tasolla. Vain tätä kautta kunnan lainamäärän kasvu saadaan kuntastrategian mukaisesti laskevalle uralle ja lähemmäs kaupunkiseudun kuntien asukaskohtaista keskiarvoa. Uuden, keväällä 2025 valittavan kunnanvaltuuston tulee jatkaa strategisilla linjauksillaan ja strategiaa toimeenpanevilla taloudenohjauksella nykyistä linjaa. Uusiin kunnan käyttötaloustalouksuuksiin kasvattaviin palvelulisäyksiin tulee suhtautua kokonaistalouden riskit tiedostaen.

Kokonaistalouden tilannekuvan tarkastelu tulee tapahtua vuosittain seuraavan taloussuunnitelukierroksen lähtötietona realistiseen tulopohjaan, palvelutarvekysyntään ja kunnan palveluvelvoitteisiin perustuen.

Hallitusohjelman mukainen kuntien valtiosuus uudistus lykkääntyy viimeisimpien tietojen perusteella vuoteen 2027. Koska uudistuksen vaikutuksesta Lempäälän kuntataloudelle ei ole vielä luotettavia arviota, valtiosuusarviot vuosille 2026 ja 2027 on pidetty asukasluvun kasvuoletuksesta huolimatta samalla tasolla kuin vuonna 2025.

Kuntakonsernin toiminta ja talous

Kuntakonsernin merkittävimpien tytäryhtiöiden toimintaa ja taloutta sekä talousarvion yhteydessä asetettavia tavoitteita on kuvattu sivuilla 66–72. Tytäryhtiöiden tavoiteasetantaan on kiinnitetty viime vuosina erityistä huomiota ja tytäryhtiöille on valmisteltu omistajan tahtotilaa osoittavat tavoitekortit. Ne toimivat perustana myös talousarvioasiakirjan tytäryhtiöitä käsitteleville talousarvion tavoitteille.

Suunnitelmakauden aikana kunnan tulee omistajapolitiikallaan vaikuttaa siihen, että myös tytäryhtiöiden investointien suunnittelu synkronoituu emokunnan suunnitelmiin. Lisäksi investointilainojen takaukset ja mahdolliset oman pääoman lisäykset tulee käsitellä harkitusti ja investointisuunnitelmien edellyttämässä riittävässä aikatauluissa niin omistajan kuin tytäryhtiöidenkin kannalta arvioiden.

TALOUSARVION SITOVUUS

Käyttötalousosa

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Kuntaliiton uudistetussa suosituksessa talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisesta on todettu, että täydellisyysperiaatteen mukaisesti myös kunnan eri tehtävien sisäiset ostot ja myynnit sisällytetään talousarvioon, vaikka niihin ei suoraan liittyisi rahan käyttöä. Tämän johdosta toimielinten sitovat määrärahat ja tuloarviot esitetään myös sisäiset erät mukaan lukien.

Toimielinten määrärahojen ja strategisten tavoitteiden toteutumisesta tulee raportoida osavuosisikatsauksissa ja tilinpäätöksen toimintakertomuksessa.

Käyttötalousosassa toimielimen tai investointiosassa hankeryhmän sitovien määrärahojen merkittävät ylitykset ja tuloarvion alitukset suhteessa toimielimen kokonaisbudjettiin on tuotava valtuuston päätettäväksi. Alle 50 000 € ylityksiä tai tuloarvion alituksia ei tarvitse tuoda käsitteilyyn

Valtuustoon nähten sitovia toimielimiä käyttötalousosan määrärahoineen, tuloarvioineen ja tavoitteineen ovat:

- Kunnanhallitus
- Kasvatus- ja opetuslautakunta
- Yhteisölahtakunta
- Yhdyskuntalahtakunta

Valtuustoon nähten sitovia määrärahoja ja tuloarvioita ovat myös:

• Verotulot	Kunnanhallitus
• Valtionosuudet	Kunnanhallitus
• Rahoitustuotot ja -kulut, netto	Kunnanhallitus

Investointiosa

Investointiosassa hankeryhmittäinen nettomääräraha on sitova. Valtuustoon nähten sitovia hankeryhmiä ovat:

• Kiinteä omaisuus	Kunnanhallitus
• Irtain omaisuus	Kunnanhallitus
• Talonrakennus ja liikuntapaikat	Yhdyskuntalahtakunta
• Liikenneväylät ja viheralueet	Yhdyskuntalahtakunta

Rahoitus

Valtuuston nähden sitovia rahoituslaskelman eriä ovat:

• Antolainauksen muutokset, netto	Kunnanhallitus
• Lainakannan muutokset, netto	Kunnanhallitus
• Oman pääoman muutokset, netto	Kunnanhallitus

Tilivelvollisuus

Kuntalain mukaan valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Toimiessaan jäsenenä muussa toimielimessä valtuutettu on tässä tehtävässään tilivelvollinen.

Lempäälän kunnan tilivelvollisia toimielimiä ovat: kunnanhallitus, elinvoimajaosto, tarkastuslautakunta, keskusvaalilautakunta, kasvatus- ja opetuslautakunta, yhteisölautekunta, yhdyskuntalautakunta ja viranomaislautakunta.

Kuntalaki ei vaadi tilivelvollisten viranhaltijoiden määrittelemistä ennakolta, mutta toiminnan järjestämisen kannalta on selkeämpää, jos viranhaltijat tietävät etukäteen, keitä vastuuvapauslausuma koskee.

Lempäälän kunnan tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kunnanjohtaja, palvelualueiden johtajat, prosessijohtajat ja tehtäväalueiden esihenkilöt. Heillä on kokonaisvastuu kunnan, palvelualueiden, prosessien tai tehtäväalueiden toiminnasta ja taloudesta. Lisäksi tilivelvollisia viranhaltijoita ovat tilivelvollisten toimielinten esittelijöinä toimivat viranhaltijat.

Perustettavat vakanssit

Vakanssien täyttäminen edellyttää riittävää määrärahavarausta palvelusuunnitelmassa. Virkoihin vaaditaan lisäksi hallintosäännön mukainen erillinen perustamispäätös.

Apulaisrehtori 1.11.2025 (Kasvatuksen ja opetuksen palvelualue, opetuspalvelut, Saikan koulu)

Maaseutusihiteeri 1.1.2025 (Kunnanhallitus, elinvoimajaosto, maaseutupalvelut)

Henkilöstöasiantuntija 1.3.2025 (Kunnanhallitus, henkilöstöprosessi)

SITOVAT MÄÄRÄRAHAT JA TULOARVIOT VUODELLE 2024, 1000 €

Käyttötalousosa	Tulot	Menot
Kunnanhallitus	1 515	-16 201
ulkoiset	1 515	-15 651
sisäiset vuokrat		-550
Yhteisölautakunta	398	-6 589
ulkoiset	398	-3 328
sisäiset vuokrat		-3 261
Kasvatus- ja opetuslautakunta	7 346	-68 152
ulkoiset	3 021	-49 159
sisäiset vuokrat		-14 667
sisäiset ateriapalvelut	4 325	-4 325
Yhdyskuntalautakunta	29 207	-22 926
ulkoiset	10 504	-22 702
sisäiset vuokrat	18 703	-225
Tuloslaskelmaosa		
Kunnanhallitus		
Verotulot	65 744	
Valtionosuudet	19 200	
Rahoitustuotot ja -kulut, netto	-1 351	
Investointiosa, netto		
Kunnanhallitus		
Kiinteä omaisuus	-800	
Irtain omaisuus	-450	
Yhdyskuntalautakunta		
Talonrakennus ja liikuntapaikat	-16 300	
Liikenneväylät ja viheralueet	-5 350	
Rahoitusosa, netto		
Kunnanhallitus		
Antolainauksen muutokset	238	
Lainakannan muutokset	16 408	
Oman pääoman muutokset	0	

TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN STRATEGINEN PERUSTA

Kuntalaki 110 § 2 momentti:

”Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.”

Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio- ja suunnitelman laadintaohjeistuksen mukaan:

”Kuntakonsernin strateginen johtaminen konkretisoituu kuntastrategiassa, toteuttamishjelmissä sekä talousarvio ja -suunnitelmassa määriteltyihin selkeisiin päämääriin, tavoitteisiin, toimenpiteisiin sekä niiden seurantaan ja tuloksellisuuden arviointiin.

Lempäälän kuntastrategia

Lempäälän kunnanvaltuusto on hyväksynyt kesäkuussa 2022 uuden kuntastrategian, joka ulottuu vuoteen 2030 saakka. Kunnanvaltuusto on käsitellyt kuntastrategian väliarviointiraportin syyskuussa 2024.

Kuntastrategian painopisteet ovat:

- Kyllä. Asennetta ja aktiivisuutta.
- Kyllä. Kestävää kasvua ja viihtyisyyttä.
- Kyllä. Yhdessä tekemistä Suomen suurimmassa kyläyhteisössä.

Kuntastrategian toimeenpanossa on vahvistettu myös 4 kärkihanketta, jotka ovat:

- Asuntomessut Lempäälässä 2026
- Ilmasto- ja energijärkeä
- Kiinnity kuntaasi
- Paras työpaikka

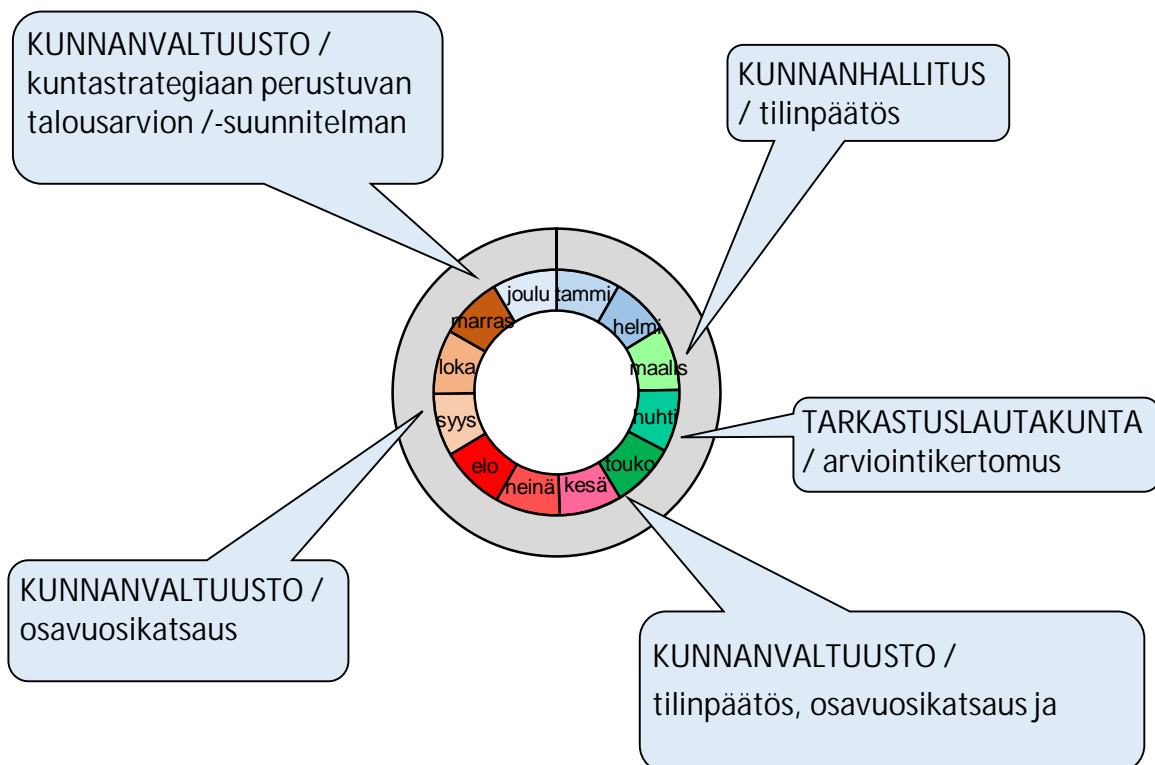
Kunnanhallitus on käsitellyt kärkihankkeiden tilannekatsauksen TS2025-2027 valmisteluseminaarin yhteydessä.

Valtuuston talousarviopäätöksellä tehtävälueille ja tytäryhtiöille asetettavat talousarvion toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet perustuvat kuntastrategian tavoitteiden 6 kategoriaan:

- Kasvu ja elinvoima
- Palveluiden ja toiminnan kehittäminen
- Ympäristö ja kestävä kehitys
- Henkilöstö
- Yhteisöllisyys ja osallisuus
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Lempäälän kuntastrategian linjauksia ja täytäntöönpanoa mitataan ja seurataan säännöllisesti. Kuntastrategian ajanmukaisuus arvioidaan ja päivitetään kerran valtuustokaudessa. Strategiasta

johdetaan vuosittain koko kuntakonsernin talousarvion tavoitteet. Lisäksi kuntastrategia toteutuu palvelualueiden, prosessien ja tytäryhtiöiden kehittämishankkeissa. Tarkastuslautakunta arvioi valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista vuosittain. Kuntastrategiasta johdettuja tavoitteita ja talousarvion toteutumista seurataan säännöllisesti osavuosisikatsusten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Ennen kaikkea strategia näkyy kunnan jokapäiväisessä toiminnassa – palvelualltiudessamme ja asenteessamme. Viestimme avoimesti ja oikea-aikaisesti eri kanavissa. Panostamme ajankohtais-tiedottamiseen ja sähköisten palvelujen kehittämiseen. Näin kuntalaisilla on mahdollisuus nopeaan ja yksilölliseen palveluun sekä kasvokkain että digitaalisia kanavia pitkin.

Poikkihallinnolliset teemaohjelmat

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä. Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain.

Hyvinvointijohtaminen edellyttää tietoa asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä sekä palvelujen vaikutuksista hyvinvoinnin edistämisessä. Lempäälässä valmistellaan lain mukaisesti kerran valtuustokaudessa hyvinvointikertomus- ja suunnitelma sekä vuosittain hyvinvointiraportti. Näiden avulla seurataan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilannetta ja tehtyjä toimenpiteitä sekä määritellään tulevat painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyölle.

Vuoteen 2030 ulottuvan kuntastrategiakauden tavoitteeksi on kirjattu, että hyvinvointia ja terveyttä edistetään yhteistyössä kolmannen sektorin ja kumppanuustiimeissä toimivien yhteistyökumppanien kanssa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemat ovat:

- * kestävä elämäntapa
- * kulttuuri ja osallisuus
- * liikkumisen aktivointi
- * mielenterveys ja päihteettömyys

Myös vuoden 2025 talousarvioon on tehtäväalueille annettu ohjeistus hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen talousarviotavoitteiden laadintaan.

Valtuustokauden 2021–2024 aikana tehty laaja hyvinvointityö nivotaan yhteen laajaksi hyvinvointikertomuksen 2021–2024 nykyisen valtuustokauden lopussa. Kertomuksen perään laaditaan laaja hyvinvointisuunnitelma, joka hyväksytään uuden valtuuston toimesta.

Hiilineutraali kunta 2030 (HINKU)

Lempäälän kunta on liittynyt vuonna 2018 mukaan Hiilineutraalien kuntien verkostoon (HINKU). Tavoitteenamme on olla hiilineutraali kunta vuoteen 2030 mennessä, eli pyrimme vähentämään kasvihuonepäästöjä 80 %:lla vuodesta 2007 vuoteen 2030 mennessä.

Lempäälän kunta on jo aiemmin liittynyt myös kuntien energiatehokkuussopimukseen, jonka meillä on olemassa oleva toimintakausi kohdistuu vuosille 2017–2025. Lisäksi Lempäälä on ollut Sertifioitu Reilun kaupan kunta vuodesta 2015 lähtien.

Tampereen kaupunkiseudun kunnat ovat tehneet yhdessä ilmastotyötä. Valmistellussa seudullisessa ilmastotiekartassa on viisi isoa teemaa, joita ovat eheä maankäyttö ja kestävä liikenne, uudistuva energiantuotanto ja -kulutus, resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto, sopeutuva kaupunkiseutu sekä kehittyvä ilmastotyö. Kuntakonsernin eri toimintayksiköt ovat laatineet omia seudullisen ilmastotiekartan pääteemoihin tukeutuvia toimenpiteitä, joiden edistymistä seurataan vuosittain.

HINKU-tavoitteiden edistäminen ja mm. ilmastobudjetoinnin edistäminen kytkeytyvät myös uuden kuntastrategian Ilmasto- ja energiajärkeä -kärkihankkeen toimeenpanoon. Asiaa on edistetty vuoden 2025 talousarvion valmisteluprosessin yhteydessä, siten että eri palvelualueet, prosessit ja tytäryhtiöt ovat tunnistaneet toimia, joilla on vaikuttavuutta eri päästösektoreiden CO₂-päästöjen alenemaan. Valtaosa tunnistetuista toimista kohdistuu seuraaviin päästösektoriluokkiin:

- kaukolämpö, kulutussähkö ja muu lämmitys
- tie- ja raideliikenne
- hiilinielut ja ilmastomuutokseen sopeutuminen

Talousarvion 2025 toimeenpanovaiheessa toimielinten ja tytäryhtiöiden ilmastotyötä edistävät toimet kirjataan näkyviin vuoden 2025 palvelusuunnitelmiin. Tällä tavoin ilmasto- ja energiajärjestyksen kärkihankkeet pystyvät tuottamaan ns. ilmastobudjettitietoa eri toimenpiteiden eurovaikutuksista ja vaikuttavuudesta aleneviin CO₂-päästöihin tulevan päätöksenteon tueksi.

Lapsiystävällinen kunta

Lempäälällä on UNICEFin hyväksymä lapsiystävällisen kunnan toimintasuunnitelma. Sen keskeiset tavoitteet ovat:

- Riittävästi vapaa-ajanviettopaikkoja lapsille ja nuorille
- Kuntastrategiassa korostetaan lasten huomioon ottamista
- Kunta vaikuttaa kuntalaisten asenteisiin syrjinnän ehkäisemiseksi
- Osallisuutta lisätään
- Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöön ottaminen

Lapsiystävällinen kunta tunnuksen saaminen edellyttää toimintasuunnitelman toteutumista kunnan toiminnoissa ja toteutuksen arviointia UNICEFin toimesta.

LEMPÄÄLÄN LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO

Voimassa olevien päätösten mukainen luottamushenkilöorganisaatio on esitetty alla olevassa kuvassa. Keväällä 2024 tehdyn sopeutusohjelmavalmistelun yhteydessä kirjattiin, että toimielin- ja organisaatorakennetta koskevat toimet linjataan 31.12.2024 mennessä.

Kunnanhallitus on käsitellyt tulevan valtuustokauden 2025–2028 luottamushenkilöorganisaation linjauksia talousarvion valmistuseminaarissaan lokakuussa 2024. Kunnanhallitus linjasi, että kevään kuntavaalien jälkeen elinvoimajaosto ja yhteisölautakunta lakkautetaan, ja ne yhdistyvät yhdeksi uudeksi lautakunnaksi. Samassa aikataulussa myös viranomaislautakunta lakkautetaan ja sen tehtävät siirretään yhdyskuntalautakunnalle.

Valtuusto päättää asiasta kevätkaudella 2025 ja ottaa samalla kantaa uuden, elinvoimajaoston ja yhteisölautakunnan yhdistävän lautakunnan nimeen ja tarkempiin tehtäviin sekä lautakunnan alaiseen palvelualueeseen. Muutokset tulevat voimaan 1.6.2025, kun uusi valtuustokausi alkaa.

Suunnitellut muutokset ovat linjassa kunnan sopeuttamistavoitteiden kanssa: toimielinten määrän vähentäminen tuo suoraa rakenteellista säästöä kunnan talouteen. Toimielimiin liittyvä uudistus ei johda irtisanomisiin.

Myös henkilöstöorganisaatioon on valmisteltu muutosta siten, että kunnanhallituksen alainen prosessirakenne puretaan ja perustetaan kaikki prosessit yhdistävä palvelualue ”konsernin yhteiset palvelut”. Uutta palvelualueetta johtaa konsernipalvelujohtaja. Valtuuston hyväksyttyä asiaa koskevan hallintosäännön lokakuussa, uudistus saataneen voimaan maaliskuussa 2025. Henkilöstöorganisaatiouudistuksen vaikutukset talousarviorakenteeseen päivitetään talousarviomuutoksena keväällä 2025.

TULOSLASKELMA 2025-2027

1000 euroa/ulkoiset

	TP 2023	TA 2024 + muutos	TA 2025	Muu- tos %	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot						
Myyntituotot	3 118	2 563	2 338	-8,8 %	2 385	2 385
Maksutuotot	3 218	3 037	2 762	-9,1 %	2 317	2 317
Tuet ja avustukset	2 049	1 341	694	-48,2 %	694	694
Muut toimintatuotot	7 124	8 774	9 643	9,9 %	9 660	9 660
Tuotot yhteensä	15 509	15 715	15 437	-1,8 %	15 056	15 056
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-47 614	-49 085	-47 473	-3,3 %	-47 550	-48 010
Palkat ja palkkiot	-38 220	-39 339	-38 115	-3,1 %	-38 151	-38 500
Henkilösivukulut	-9 394	-9 747	-9 358	-4,0 %	-9 400	-9 510
Palvelujen ostot	-24 067	-22 928	-26 403	15,2 %	-26 300	-26 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 273	-6 513	-6 120	-6,0 %	-6 450	-6 500
Avustukset	-3 445	-4 098	-4 270	4,2 %	-4 200	-4 000
Muut kulut	-6 088	-6 486	-6 574	1,4 %	-6 200	-6 200
Kulut yhteensä	-87 487	-89 110	-90 840	1,9 %	-90 700	-91 210
TOIMINTAKATE	-71 978	-73 395	-75 402	2,7 %	-75 644	-76 154
Kunnallisverotulot	51 653	50 400	54 338		57 800	60 800
Kiinteistöverotulot	6 855	7 564	7 538		7 600	7 600
Yhteisöverotulot	5 360	4 600	3 868		3 900	3 900
Verotulot	63 868	62 564	65 744	5,1 %	69 300	72 301
Valtionosuudet	22 291	19 690	19 200	-2,5 %	19 200	19 200
Rahoitustuotot ja -kulut	-925	-576	-1 351	134,5 %	-1 689	-1 689
Korkotuotot	364	600	610	1,7 %	600	600
Muut rahoitustuotot	595	549	579	5,5 %	579	579
Korkokulut	-1 881	-1 720	-2 530	47,1 %	-2 868	-2 868
Muut rahoituskulut	-3	-5	-10	100,0 %	-1	-1
VUOSIKATE	13 256	8 283	8 191	-1,1 %	11 167	13 659
Poistot ja arvonalentumiset	-10 049	-11 330	-11 738	3,6 %	-12 400	-12 400
Arvonalentumiset	-27					
Satunnaiset tuotot						
TILIKAUDEN TULOS	3 179	-3 047	-3 547	16,4 %	-1 233	1 259
Poistoeron muutos	-913	575	600	4,3 %	600	600
Varausten lisäys(-) tai vähennys(+)	-719	1200	600	-50,0 %	600	600
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys(+)						
TILIKAUDEN ALI-/YLIJÄÄMÄ	1 547	-1 272	-2 347	84,5 %	-33	2 459
TUNNUSLUVUT						
Toimintatuotot/ Toimintamenot %	17,7	17,6	17,0		16,6	16,5
Vuosikate/Poistot %	132	73	70		90	110
Vuosikate euroa / asukas	536	331	324		438	530
Kertynyt yli-/alijäämä	34 624	33 352	31 005		30 972	33 431
Asukasluku 31.12.	24 711	24 992	25 242		25 494	25 749

RAHOITUSLASKELMA

1000 euroa

	TP 2022	TP 2023	TA 2024 +muu- tos	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	8 905	13 256	8 283	8 191	11 167	13 659
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät	-2 242	-502	-2 310	-2 810	-2 310	-2 310
Toiminnan rahavirta	6 663	12 754	5 973	5 381	8 857	11 349
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-12 237	-17 221	-34 300	-23 355	-13 020	-11 350
Rahoitusosuudet invest. menoihin	755	405	1 335	255	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 378	700	2 150	2 700	2 100	2 100
Investointien rahavirta	-9 104	-16 115	-30 815	-20 400	-10 920	-9 250
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 441	-3 361	-24 842	-15 019	-2 063	2 099
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	-12	-7	155	238	303	255
Antolainasaamisten lisäykset	-17	-12				
Antolainasaamisten vähennykset	5	5	155	238	303	255
Lainakannan muutokset	-520	2 703	18 750	16 408	1 942	-1 958
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 000	11 000	29 200	38 200	16 200	13 200
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 976	-8 933	-10 450	-13 792	-14 258	-15 158
Lyhytaikaisten lainojen muutos	8 456	636	0	-8 000	0	0
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 771	-6 558	600	300	300	300
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 202	-7 224	-5 337	1 927	482	696
*sitova valtuustoon nähden						
Tavoitteet ja tunnuslukujen tavoitearvot						
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	18 633	24 837	-27 243	-43 224	-47 726	-43 187
Investointien tulorahoitus %	77,6	78,8	25	35	86	120
Laskennallinen lainanhoitokate	0,8	1,1	0,85	0,58	0,74	0,88
Velkamäärä	88 915	91 618	110 368	126 776	128 718	126 760
Velka euroa / asukas	3 680	3 708	4 416	5 022	5 049	4 923
Asukasluku 31.12.	24 164	24 711	24 992	25 242	25 494	25 749

*sitova valtuustoon nähden

KÄYTTÖTALOUSOSA

KUNNANHALLITUS

1000e	TP 2023	TA 2024 + Muu- tos	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot (ulk)	1 523	1 691	1 515	1 400	1 400
Toimintamenot (ulk)	-10 384	-12 126	-15 651	-15 650	-15 700
Toimintakate (netto)	-8 861	-10 435	-14 136	-14 250	-14 300
Toimintatulot* (ulk ja sis)	1 528	1 691	1 515	1 400	1 400
Toimintamenot* (ulk ja sis)	-10 926	-12 710	-16 201	-16 200	-16 250
Toimintakate (netto)	-9 398	-11 020	-14 686	-14 800	-14 850
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Muut lask. vyörytyskustannukset	3 577	4 227	4 376	4 376	4 376
Kokonaiskustannukset (ulkoiset-, sisäiset- ja vyörytys menot sekä pois- tot)	-7 349	-8 483	-11 825	-11 824	-11 874

* valtuustoon nähden sitovat erät

ELINVOIMAJAOSTO

Elinvoimajaoston alle kuuluvat kunnan elinvoimapalvelut, työllisyyspalvelut, maaseutupalvelut, Asuntomessut Lempäälässä 2026 -kärkihanke sekä muut kunnan elinvoimaa, vetovoimaisuutta ja kilpailukykyä edistävät hankkeet.

Elinkeinojen kehittämisen ja palveluilla luodaan edellytyksiä elinkeinoelämän kasvulle ja kehitymiselle Lempäälässä, oli sitten kysymys uusyrittäjyydestä, kunnassa jo olevista yrityksistä tai potentiaalisista Lempäälään sijoittuvista yrityksistä. Tavoitteena on yritysten, työpaikkojen ja verotulojen lisääntyminen kunnassa. Lempäälän kunnan strategia, Lempäälä - Kunta, joka sanoo kyllä, korostaa Lempäälän tunnetuksi tekemistä ja hyvän palvelun merkitystä koko kuntakonsernin menestystekijänä.

Maaseutupalveluilla vahvistetaan maaseudun ja sen yrittäjyyden toimintaedellytyksiä. Toiminnan tarkoituksena on osaltaan kehittää maaseutualueita, maaseudun ympäristön elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä toteuttamalla maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen viranomais tehtävät asiantuntemuksella.

Työllisyyspalveluilla edistetään työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista ja osaavan työvoiman saatavuutta.

Asuntomessut Lempäälässä 2026 -hankkeella vahvistetaan Lempäälän vetovoimaa ja tunnettuutta sekä kehitetään ilmastoviisasta, yhteisöllistä asumista. Asuntomessuhanke tarjoaa uusia mahdollisuuksia paikallisille yrityksille ja matkailulle.

Elinvoimapalvelut tukee kunnan palvelualueita, prosesseja ja konserniyhtiöitä ulkopuolisen rahoituksen hauissa.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Kasvu ja elinvoima	Kunnan yritystonttivaranto (8/2024) on 24 ha ja sen laskennallinen myyntiarvo on 6,1 M€	Myydään tai vuokrataan 30 % vuoden alussa vapaana olevan tonttivarannon myyntiarvosta. Myyntineuvotteluja käydään 50 % vuoden alussa vapaana olevasta tonttivarannon määrästä.
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Koko kunnan matkailun yleissuunnitelma valmistuu ja käynnistetään toteuttamissuunnitelman laadinta.	Matkailun yleissuunnitelma on valmistunut.

Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Maaseutupalvelut toteuttaa vuosittain asiakaspalvelukyselyn ja ohjaa sähköisen asioinnin mahdollistamia uusia toimintoja pääasiallisesti toimintatavaksi.	Asiakaspalvelukyselystä saatu palaute ja kokonaisarvosana. Tavoitteena on asiakaspalautteen asteikolla 1–5 saada arvosanaksi yli 4.
Kasvu ja elinvoima	Työllisyyspalveluiden laadun ja vaikuttavuuden seurantaan kehitetään mittari, jossa kiinnitetään erityisesti huomiota nuorten, pitkäaikaistyöttömien ja maahanmuuttajien työllistymiseen.	Työllisyyspalveluiden laadun ja vaikuttavuuden seurantaan on kehitetty mittari, jossa kiinnitetään erityisesti huomiota nuorten, pitkäaikaistyöttömien ja maahanmuuttajien työllistymiseen.

Palvelusuunnitelma

Lempäälän kunta vaikuttaa aktiivisella maanosto-, kaavoitus- ja elinkeinotoiminnalla yritysten ja työpaikkojen määrän kehittymiseen. Yritystonttien myyntiarvio on suhteutettu luovutettavissa olevaan kaavavarantoon, jonka kasvattaminen on entistä tärkeämpää. Panostamme aktiivisesti uuden yritystonttikonseptin markkinointiin ja edistämme uusien työpaikka-alueiden toteutumista.

Panostamme erityisesti uusien yritys- ja toimitilojen kehittämiseen ja markkinointiin kuntakeskuksessa sekä työpaikkojen lukumäärään tontinluovutuskriteerinä.

Toteutamme Menesty Lempäälässä -palveluprosessia, joka tukee yritysten koko elinkaarta ja eri palvelutarpeita yhteistyössä kunnan eri yksiköiden kanssa.

Luomme ja tuemme Lempäälän kunnan positiivista kuntakuvaa ja mainetta veto- ja pitovoiman ylläpitämiseksi. Laadimme koko kunnan matkailun yleissuunnitelman, jossa hyödynnetään Lempäälän ainutlaatuinen sijainti, luonto ja vesistö.

Kehitämme hankintaosaamista järjestämällä Hankintamessut sekä tilaisuuksia, joissa hankintoja tekevät henkilöt ja hankintayksiköt sekä yritykset kohtaavat.

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue laajenee 1.1.2025 alkaen. Yhteistoiminta-alueeseen liitetty Kuhmoinen, Mänttä-Vilppula, Ruovesi ja Virrat, jonka jälkeen Lempäälän kunta isännöi Pirkanmaalla 17 kunnan maaseutuelinkeinoviranomaistehtävät. Toiminnan alkaessa maaseutuviranomaisten määrä on 12 henkilöä ja lisäksi maaseutuviranomaistehtävien avustavien sihteerityön tehtävien toimessa aloittaa maaseutussihteerin.

Lempäälän kunnan työllisyyttä edistävät palvelut tarjoaa kuntalaisille laadukkaita ja vaikuttavia työelämäosallisuutta edistäviä ja lakisääteisiä työvoimapalveluja täydentäviä palveluita tukeakseen erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistymistä. Rakennamme yhteistyötä hyvinvointialueen ja 1.1.2025 käynnistyvän uuden työllisyysalueen kanssa erityisesti monialaisen työn osalta. Rakennamme työllisyyden ja elinvoiman yhteensovittamisen ekosysteemin

työllisyysalueen ja kuntien kesken. Jatkamme ja vahvistamme yhteistyötä koulutustoimijoiden kanssa. Seuraamme uudistuksen vaikuttavuutta ja raportoimme siitä säännöllisesti.

Asuntomessuista Asuntomessut Lempäälässä 2026 -hankkeessa rakennetaan vuonna 2025 uutta asuinalueita ja sen messukohteita ympäristöineen ja valmistaudutaan vuoden 2026 messutapahtumaan. Kumppanuusprojekteilla ja muilla kehittämishankkeilla tuetaan Asuntomessut Lempäälässä 2026 -hankkeen päätavoitteita eli vahvistetaan Lempäälän vetovoimaa ja tunnettuutta sekä kehitetään ilmastoviisasta, yhteisöllistä asumista.

Elinvoimapaalvelut tukee kunnan palvelualueita, prosesseja ja konserniyhtiöitä ulkopuolisen rahoituksen hauissa. Rahoitusta haetaan sekä toiminnan kehittämiseksi että investoinneille.

	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Maaseutuviranomaistoiminta			
Lempäälän maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueella maataloustukea/korvausta hakeneiden maatalojen määrä	1 630	1 635	2 040
Lempäälässä maataloustukea/korvausta hakeneiden maatalojen määrä	93	93	90
Yhteistoiminta-alueelle maksetut tuet ja korvaukset, M€	43,0	50,0	60
Viranomaistoiminnan hallintokulut maksetuista tuista, %	1,3	1,2	1
Maaseutuviranomaistoiminnan asiakaspalautteen kokonaisarvosana asteikolla 1(huono)-5(kiitettävä)	4,3	4,2	4

HALLINTOPROSESSI

Hallintoprosessi tukee kunnan luottamushenkilöorganisaatiota ja ohjaa palvelualueita sekä koko kuntakonsernia toimimaan hyvän hallinnon mukaisesti. Hallintoprosessin tehtävänä on edistää kunnan digitalisaatiota sekä asiakaslähtöistä palvelutoimintaa. Hallintoprosessiin kuuluvat Digipalvelut, Palvelukäytävä sekä hallinto- ja asiantuntijapalvelut ja tiedonhallinta. Palvelukäytävä vastaa kunnan monipuolisesta asiakaspalvelusta niin Lempäälän kuin valtiollisen asiointipisteen puitteissa.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Kuntaorganisaation tietoturva- ja tietosuojaosain lisääntyminen vuodesta 2024 vuoteen 2025.	Henkilöstön tietoturva- ja tietosuojakyselyn tulokset paranevat. Kyselyssä on 14 tietoturvateemaa, jotka voivat olla vastaajalle tuttuja, kertausta vaativia tai osaamista ei ole. Tavoitteena on, että jokaisen teeman osalta vähintään 90 % vastauksista on tuttu tai kertausta vaativa.
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Digipalveluiden työn parempi organisointi, sekä palvelualueiden aktiivinen tukeminen.	Suoritetaan kunnan työntekijöille sähköinen kysely digipalveluiden toimivuudesta asteikolla 1–5, jossa kokonaistyytyväisyyden tavoitteena on 3.5.
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Palvelulupauksemme mukaisesti asiakaspalautteeseen vastataan kolmen vuorokauden (72 h) sisällä palautteen saapumisesta.	Palautekanavan vastausaika pysyy kolmen työpäivän sisällä palautteen saapumisesta.

Palvelusuunnitelma

Vuonna 2025 jatkamme asianhallinnan, tiedonhallinnan ja hallinnollisten prosessien kehittämistä ja yhtenäistämistä niin, että tukipalvelumme olisi mahdollisimman tehokas. Tietosuoja-asetuksen vaatimusten toteutumista seurataan mm. vuosittaisella tietoturvakyselyllä ja tuetaan mm. kouluksilla ja tiedotuksella.

Vuonna 2025 järjestetään kunta- ja aluevaalit. Ennakkoäänestys kotimaassa toimitetaan 2.-8.4.2025 ja varsinainen vaalipäivä on 13.4.2025. Uusi valtuustokausi alkaa 1.6.2025. Samanaikaisten vaalien järjestäminen lisää merkittävästi hallintoprosessin tiedonhallintatiimin työtehtäviä.

Vuonna 2024 aloitettu seudullinen perustietotekniikkapalveluiden kilpailutus valmistuu alkuvuodesta 2025. Kilpailutuksen jälkeen aloitetaan palveluiden käyttöönottoaihe. Kunnan digipalvelut pyrkii omalta osaltaan takaamaan saumattoman siirtymän palveluiden välillä. Kunnan digipalvelut huolehtii käyttöönoton läpinäkyvyydestä, ajantasaisesta tiedottamisesta ja riittävästä

henkilöstön perehdytyksestä. Uusien perustietotekniikkapalveluiden käyttöönotto vaihe tulee vaatimaan digipalveluissa merkittävää resurssointia vuosina 2025–2026.

Kunnan digitalisaation edistämisen tiekartta vuosille 2025–2028 valmistuu vuoden 2025 alussa. Digitiekartta on suunnitelma, miksi ja mitä digitalisoidaan, missä järjestyksessä ja millaisella aikataululla. Digitiekartan tavoitteet ovat realistisesti toteutettavia ja sisältävät toimenpiteitä, jotka helpottavat kuntalaisten ja henkilöstön arjen sujumista. Kunnan digipalvelut toimii palvelualueiden tukena tavoitteiden saavuttamisessa. Vuoden 2025 aikana muodostetaan digipalveluiden vetämä poikkihallinnollinen ryhmä, joka seuraa digitiekartan toimenpiteiden toteutumista ja huolehtii uusien toimenpiteiden lisäämisestä digitiekartalle.

Palvelukäytävä huolehtii vuonna 2025 saavutetun palvelutason ylläpidosta ja monikanavaisen asiakaspalvelun edelleen kehittämisestä.

Hallintoprosessi	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Elinvoimajaosto	9	11	11
Kokousten määrä, kesto yli 3 tuntia	2	0	
Etäkokousten määrä	2	5	
Kasvatus- ja opetuslautakunta (2022 sivistyslautakunta)	12	11	12
Kokousten määrä, kesto yli 3 tuntia	11	11	
Etäkokousten määrä	0	4	
Kunnanhallitus (ml. TA-seminaari)	21	21	21
Kokousten määrä, kesto yli 3 tuntia	15	16	
Etäkokousten määrä	2	8	
Kunnanvaltuusto	10	11	11
Kokousten määrä, kesto yli 3 tuntia	2	4	
Etäkokousten määrä	0	0	
Valtuustoinfo tai -seminaari		12	11
Kokousten määrä, kesto yli 3 tuntia		1	
Etäkokousten määrä		0	
Viranomaislautakunta	8	10	10
Kokousten määrä, kesto yli 3 tuntia	0	0	
Etäkokousten määrä	0	4	
Yhdyskuntalautakunta	12	11	11
Kokousten määrä, kesto yli 3 tuntia	4	9	
Etäkokousten määrä	0	4	
Yhteisölaikunta (2022 osallisuusjaosto)	11	11	10
Kokousten määrä, kesto yli 3 tuntia	8	10	
Etäkokousten määrä	0	4	
Kokousten määrä (pl. tarla, ELPO, keskusvaaliltk, kunniamerkkitr)		98	
Kokousten määrä, kesto yli 3 tuntia		51	
Etäkokousten määrä		29	

HENKILÖSTÖPROSESSI

Henkilöstöprosessi ohjaa ja tukee palvelualueita ja koko kuntakonsernia toimimaan yhteisten pe-lisääntöjen mukaisesti palvelussuhde-, työkyky-, työhyvinvointi- ja työsuoja-asioissa, viestintä-ässä sekä kehittämisessä. Henkilöstöpalvelut vastaa keskitetystä esihenkilöiden kehittämisestä ja neuvoo sekä tukee esihenkilöitä ja johtajia haastavissa henkilöstö- ja viestintätilanteissa.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Henkilöstö	Huolehdimme henkilös-tömme työhyvinvoin-nista, työssä jaksami-sesta ja työkyvystä.	<p>Työntekijöiden työssäolopäivät lisääntyvät vuodesta 2024.</p> <p>Joka toinen vuosi tehtävän laajan työhyvinvointiky-selyn tulokset ovat vähintään edellisen tutkimuksen tasolla.</p> <p>Fiilismittari keskiarvo 3,5.</p> <p>Kuntatason osaamisen nykytilakartoitus on tehty ja osaamisen kehittämisen prosessi on luotu projekti-mallin pohjalta.</p> <p>Paras Työpaikka -kärkihanke:</p> <p>Henkilöstön kanssa yhdessä uudistetut hyvinvointia tukevat henkilöstöetuudet ovat käytössä.</p> <p>Johtamiskyvykkyyttä ja johtamislupausta seuraava mittari on luotu, otettu käyttöön ja asetettu.</p>
Palveluiden ja toiminnan kehittämi-nen	Kunnan brändin kirkasta-minen ja viestinnän suun-nitelmallinen kehittämi-nen sekä rekrytointivies-tinnän uudistaminen	<p>Visuaalinen ilme päivitetty kautta linjan eri medioissa ja läpi organisaation.</p> <p>Rekrytointiviestinnän uusi toimintamalli on otettu käyttöön</p>

Palvelusuunnitelma

Paras työpaikka -kärkihanke on aloitettu vuonna 2023. Kärkihanke jakautuu kahteen osa-alueeseen: johtamisjärjestelmän kehittäminen sekä henkilöstöetuuksien uudistaminen. Vuoden 2023 aikana on tehty nykytilakartoitus ja laadittu toimenpidesuunnitelma. Vuoden 2024 aikana kehi-tettiin yhtenä toimenpiteenä operatiivista johtamisjärjestelmää, ja selkiytetyt toimintatavat ja

kokonaisuus on määritelty ja esitelty koko henkilöstölle. Konkreettisina tuotoksina vuoden 2024 osalta rakensimme esihenkilöiden kanssa Vastuullisen johtamisen käsikirjan sekä johtamislu-pauksen, joka ohjaa nyt johtamistamme. Lisäksi olemme vahvistaneet koko henkilöstön työkyky-osaamista ohjeistuksia päivittämällä, kohdennetuilla työpajoilla sekä organisaatiotason viestintää lisäämällä. Henkilöstöetuuksien kokonaisuutta uudistetaan parhaillaan ja uusi kokonaisuus otetaan käyttöön 1.1.2025. Vuodelle 2025 on haettu TSR:n hankerahaa toimenpiteenä puuttumisen teemaan työnimellä ”Puheeksi ottamisen vahvistaminen työssä”.

Palkkausjärjestelmää kehitetään uuden työehtosopimuksen mahdollisten muutosten mukaisesti. Palkitsemisen kokonaisuutta arvioidaan ja sitä kehitetään niin, että henkilökohtaisen palkitsemisen kokonaisuus tukee strategisia päämääriä.

Esihenkilöakatemia jatkuu edelleen niiden esihenkilöiden kanssa, jotka eivät ole vielä sitä suorittaneet. Akatemiasta valmistuneille järjestettiin kesäkuussa 2024 ensimmäistä kertaa alumnitapaaminen, jossa oli teemana positiivinen vaikuttaminen osana puheeksi ottamisen kehittämistä. Koko organisaation osaamisen kehittämistä jatketaan palvelumuotoilun koulutusten avulla sekä Eduhousen verkko-oppimisympäristössä. Osaamisen kehittämisen projektin suunnittelu on aloitettu syksyllä 2024 ja projekti etenee projektimallin mukaisesti syksyn ja kevään 2025 aikana. Tavoitteena on selkiyttää kuntatason osaamisen kokonaisuutta.

Vuonna 2024 on otettu käyttöön uusi järjestelmän työsuojeluriskien sekä työsuojeluilmoitusten kirjaamiseksi. Vuoden 2025 aikana hyödynnämme systemaattisesti kerättyä dataa ja uudistamme työsuojelukokonaisuuden tiedolla johtamista koko organisaation tasolla.

Työkyvyttömyysoissaolojen hallitsemiseksi vahvistamme edelleen mielenhyvinvoinninpalveluja niin työterveyden kuin yhteistyökumppaneiden palvelujen avulla hyödyntäen niin digitaalisia kuin henkilökohtaisia palveluja.

Syksyllä 2025 tehdään työhyvinvointikysely koko organisaation henkilöstölle.

Kunnan viestintä ja markkinointi painottuu edelleen vahvasti Asuntomessut Lempäälässä -hankkeen markkinointiin. Kunnan muista projekteista ja hankkeista viestintää toteutetaan suunnitelmallisesti. Kunnan brändityötä kehitetään edelleen niin, että koko kunnan tasolla käytetään yhtenäistä visuaalista ilmettä ja yhteisiä materiaaleja. Lisäksi rekrytointiviestintää kehitetään lähtötila-analyysin perusteella. Tavoitteena on rakentaa kuntaan uusi rekrytointia paremmin tukeva toimintamalli, jossa viestintä ja markkinointi ovat vahvasti mukana osana rekrytointiprosessia.

Henkilöstöprosessin organisaatiouudistuksen myötä henkilöstöjohtajan virka lakkautetaan helmikuussa 2025.

Henkilöstöprosessissa tulee vahvistaa työkykyosaamista ja työkykyprosessien ohjausta johtuen lisääntyvistä työkykyhaasteista ja lisääntyneistä poissaoloista. Tavoitteena on työssäolopäivien lisääminen sekä työkyvyn ylläpito ja vahvistaminen. Lisäksi henkilöstöprosessissa tulee olla lakisääteinen työsuojelupäällikkö. Näitä tehtäviä varten perustetaan henkilöstöasiantuntijan toimi.

TALOUSPROSESSI

Talousprosessin 5-jäseninen tiimi tukee kunnan eri yksiköiden taloustehtävistä suoriutumista, ennakkointia ja omatoimisen talousosaamisen kehittymistä. Kirjanpito- ja reskontrapalveluista vastaa in house -yhtiö Sarastia Oy.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Eri yksiköille tuotettu talousosaamisen tuki vastaa tunnistettuihin tarpeisiin ja kohdentuu oikea-aikaisesti eri käyttäjäryhmät huomioiden.	Valmistelemme talouspalveluiden vuosisuunnitelman, joka määrittää teemoittain ja yksiköittäin järjestettävän talouspalvelujen sisällön. Suunnitelma valmistellaan ja aikataulutetaan yhteistyössä palvelualueiden kanssa. Keräämme eri käyttäjäryhmiltä säännöllisesti palautetta talouspalvelun sisällöstä. Palautteen tavoitearvo on asteikolla 1–4 arvosana 3. Palautteena kerätään myös vapaaehtoista sanallista palautetta.

Palvelusuunnitelma

Kesällä 2024 käynnistynyt Sarastian talousjärjestelmien päivitys työllistää koko talouspalvelutiimiä käyttöönottoa edeltävinä valmistelutehtävinä aina vuodenvaihteeseen saakka. Jotta päivitetyn järjestelmäkokonaisuuden käyttöönotto ja täydenniskoulutus onnistuvat hallitusti se edellyttää moninaisia järjestelmien toimivuuden varmistamiseen ja järjestelmien käyttöprosessien sujuvuuteen liittyviä valmisteluja. Osaan valmistelutoimista osallistetaan myös palvelualueiden esihenkilöitä. Viimeisimpänä moduulina talouden järjestelmäpäivityksestä otetaan käyttöön taloussuunnitteluosio keväällä 2025, jolloin käynnistyy vuoden 2026 talousarviovalmistelu.

Talouspalvelut ottavat aiempaa selvemmin roolia sisäisen valvonnan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien koordinoinnista. Roolin vahvistamiseen varaudutaan myös täydenniskoulutuksella, jota on tarkoitus ulottaa kaikkiin niihin yksiköihin, joilla on hallintosäännön mukaan toimeenpanovastuuta sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

1000e	TP 2023	TA 2024 + Muu- tos	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot (ulk)	4 979	3 784	3 021	3 000	3 000
Toimintamenot (ulk)	-51 683	-50 894	-49 159	-49 450	-49 880
Toimintakate (netto)	-46 704	-47 110	-46 138	-46 450	-46 880
Toimintatulot* (ulk ja sis)	9 181	8 140	7 346	7 325	7 325
Toimintamenot* (ulk ja sis)	-70 343	-70 130	-68 152	-68 443	-68 873
Toimintakate (netto ulk ja sis)	-61 162	-61 990	-60 805	-61 117	-61 547
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-13	-13	-10	-5	-15
Muut lask. vyörytyskustannukset	-2 775	-3 604	-3 730	-3 730	-3 730
Kokonaiskustannukset (ulkoiset-, sisäiset- ja vyörytys menot sekä pois- tot)	-73 131	-73 747	-71 892	-72 178	-72 618

* valtuustoon nähden sitovat erät

HALLINTO JA ALUEELLISET PALVELUT, KASVATUS JA OPETUS

Hallinto ja alueelliset palvelut, kasvatus ja opetus vastaa palvelualueen yhteisten asioiden hoidosta ja koordinoinnista, lautakuntatyöskentelyn sujuvuudesta sekä yhteistoiminnasta muiden palvelualueiden ja prosessien kanssa. Uuden kunnan myötä korostuu sujuva yhdyspintatyö Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi tehtävänä on tukea Lempäälän kuntastrategian jalkauttamista edesauttamalla tehtävälueiden tavoitteiden toteutumista sekä hallinnon ja talouden sujuvaa hoitamista reagoimalla proaktiivisesti toimintaympäristön muutoksiin.

Lempäälän lukio tarjoaa lukiokoulutusta Virta-kampuksella, jossa toimii myös Tampereen seudun ammatillisen koulutuksen (Tredu) toimipiste. Lisäksi Lempäälän kunta on jäsenkunta Valkeakosken seudun ammattiopistossa.

Lempäälän kunta järjestää perusopetuslain (21.8.1998/628) mukaista koululaisten aamu- ja ilta-päivätoimintaa. Toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista ja maksullista.

Pirkan opisto on eräs maamme suurimmista kansalaisopistoista. Nokian, Pirkkalan, Lempäälän ja Vesilahden kuntien muodostama oppilaitos järjestää yleissivistävää ja harrastuksia tukevaa koulutusta sekä taiteen perusopetuksen opetuspalveluja neljään opiston jäsenkuntaan.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Lempäälän lukio edistää valmiuksia tulevaisuuden työelämään ja edistää kunnan elinvoimaa painotuskurssien myötä. Laaditaan osallistavan (henkilöstö ja opiskelijat) valmistelun myötä esiselvitys painotustarjonnasta	Lempäälän lukion kursistarjonnan painotustarjontaa koskeva esiselvitys on valmis 11/2025
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Rekrytoidaan vapaaehtoisia ikäihmisiä kohtaamispaikkatoimintaan. Pilotin tavoitteena on vahvistaa yhteisöllisyyttä ja vertaisjakamista sekä torjua yksinäisyyttä tuomalla eri sukupolvet yhteen. Tavoite linkittyy keskeisesti perhekeskusverkoston toimintaan ja tavoitteisiin.	Vähintään viisi vapaaehtoista osallistuu toimintaan kohtaamispaikoilla keväällä 2025.

Palvelusuunnitelma

Kasvatuksen ja opetuksen palvelualueen palvelusuunnitelman valmistelun lähtökohta on kunnanvaltuuston suunnitteluohje ja sen pohjalta kunnanhallituksen toimielinkohtaiset määrärahat, joissa on otettu huomioon kunnan talousarviovuotta 2025 koskevat sopeutustoimet. Lisäksi huomioon on otettu eri palveluita koskevat lakimuutokset sekä toimintaympäristön muutokset.

Kasvatuksen ja opetuksen palvelualueen poikkitoiminnallisena teemana on vuosina 2025–2027 "Arjen turvallisuus ja hyvinvointi".

Lempäälän lukio

Lempäälän lukion lukuvuoden 2024–2025 ja 2025–2026 teemana on muiden kunnan koulujen tapaan "Arjen turvallisuus ja hyvinvointi." Opetuksen laadukkuus sekä laaja opintotarjonta tukevat oppimista. Opetuksessa kiinnitetään huomiota etenkin innostavan ilmapiirin luomiseen, ryhmäyttämiseen ja ryhmänhallintaan. Monipuolisilla tukitoimilla pyritään huomioimaan opiskelijoiden erilaiset tarpeet. Yhtenä osaamista lisäävänä tukimuotona toimii ylöspäin eriyttäminen.

Yhteisöllistä toimintaa kehitetään yhteistyössä Tredun kanssa. Laadukkaalla opetuksella, oppimisen tukitoimilla sekä yhteisöllisellä toiminnalla tuetaan oppilaitoksen turvallisuutta ja hyvinvointia. Kestävän kehityksen mukaiseen ja lukion ympäristöön liittyvään toimintaan kiinnitetään erityistä huomiota. Kehitetään teknologian, kuten tekoälyn, hyödyntämistä osana oppimisprosessia. Selvitetään mahdollisten erityislinjojen tai opetuksen painotuksen vaikutuksia niin koulun toiminnan kuin hakijoiden osalta.

Koulutuksenjärjestäjä määrittelee lukion käytössä olevan sähköisen oppimateriaalin painottaen pedagogisten asioiden lisäksi kustannustehokkuutta.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Osana kunnan sopeutusohjelmaa arvioidaan aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämistapaa ja laajuutta alkaen syksystä 2025.

Kohtaamispaikoille rekrytoidaan vapaaehtoisia ikäihmisiä "varamummoiksi ja -papoiksi". Pilotti toteutetaan keväällä 2025, ja sen tavoitteena on vahvistaa yhteisöllisyyttä ja vertaisjakamista sekä torjua yksinäisyyttä tuomalla eri sukupolvet yhteen. Vertaisjakamista ja -jaksamista edistetään myös yhteistyössä koulujen ja vanhempainyhdistysten kanssa. Tarve on tunnistettu erityisesti yläkouluikäisten kanssa. Sopeutustoimena tarjotaan kohtaamispaikkatoimintaa jatkossa kahdessa toimipisteessä käytettävissä oleva resurssi jakaen syksystä 2025 alkaen.

Opetus- ja kasvatuspalveluiden painopisteenä on arjen turvallisuus ja hyvinvointi. Näitä tavoitteita tukee uudet materiaalit, yhteisöllisen opiskeluhuollon käsikirja ja video. Tavoitteena on jalkauttaa käsikirjaa kouluyhteisöihin, huoltajille ja koulujen verkostokumppaneille. Lisäksi toimeenpannaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2024–2026 toimenpiteitä.

Pirkan opisto

Pirkan opiston opetustuntitilauksessa vuodelle 2025 on otettu huomioon jäsenkuntien menossa olevat kuntatalouden haasteet esimerkiksi valtionosuuden leikkausten myötä. Lähtökohtana on se, että euromääräiset kuntaosuudet eivät nouse opetustuntitilauksessa. Yhteistyösopimukseen on kirjattu ehto, jonka mukaan kuntakohtaisen tuntitilauksen tulee olla vähintään 90 % opetustuntien kokonaismäärästä (45 960), jonka kunnat tilasivat vuonna 2021.

Lukio	2023–2024	Ennakkoarvio 2024–2025	Ennakkoarvio 2025–2026
Opiskelijamäärä 20.9. yhteensä	444	447	445
kotipaikka Lempäälä	324	323	
kotipaikka muu kuin Lempäälä	120	124	
vaihto-oppilaita	1	0	
Lukio-opintoja yli 3 vuotta suorittavat	30	31	
TUVA opiskelijat (ei tilastossa)	3	2	
kaksoistutkinto-opiskelijat (ei tilastossa)	23	11	

Aamu- ja iltapäivätoiminta lasten lukumäärä 20.9.	2023–2024	Ennakkoarvio 2024–2025	Ennakkoarvio 2025–2026
esiopetus	256	270	päätöksistä kiinni
1. luokkalaiset	222	230	
2. luokkalaiset	110	100	
3.–9. luokkalaiset	4	5	
yhteensä lapsia toiminnassa	592	605	

Kotihoidon tuen kuntalisä pilotti	2023–2024	2024–2025	Ennakkoarvio 2025–2026
Perheiden lukumäärä	137	178	0
Lapset yhteensä	186	251	
Alle 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kokonaisuudesta	142 / 76,3 %	202 / 80,5 %	
Yli 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kokonaisuudesta	44 / 23,7 %	49 / 19,5 %	

Kohtaamispaikkojen reppupäivien asiakasperheet	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Lapset yhteensä		60	48
Alle 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kokonaisuudesta		54	
Yli 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kokonaisuudesta		6	

OPETUSPALVELUT

Esi- ja perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen oppimis-, kasvu- ja kehitysedellytyksiä yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Esiopetuksen avulla vahvistetaan lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla.

Perusopetuksessa tietojen ja taitojen oppiminen lisääntyy, mutta edelleen on tärkeää vahvistaa esiopetuksessa aloitettua arkielämän valmiuksien oppimista. Toiminnassa tähdätään myös siihen, että oppilaat saavat edellytystensä mukaiset valmiudet jatko-opinnoissa pärjäämiselle.

Esi- ja perusopetuksen tehtävänä on edistää lasten ja nuorten oppimista, kasvamista ja kehittymistä itseään, kanssaihmissiään ja ympäristöään arvostaviksi yhteiskunnan jäseniksi. Perusopetusta annetaan yleisopetuksena ja joustavana perusopetuksena. Oppimisen ja koulunkäynnin tukena annetaan tehostettua ja erityistä tukea lähtökohtaisesti muun opetuksen yhteydessä.

Lempäälän kunnan esi- ja perusopetuksen kouluverkossa on yksitoista koulua. Alakouluista (esi-6. lk.) kuusi on kyläkouluja ja neljä isoja alakouluja, Yläkouluja (7.–9. lk.) on kolme. Oppilasmäärä esi- ja perusopetuksessa lukuvuonna 2025 (8/2024) on 3 628 oppilasta.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Henkilöstö	Erityisopetuksen lainsäädännön 1.8.2025 muutokseen valmistautuminen kuntatasolla ja henkilöstön osaamisen varmistaminen mm. Osakkeen tarjoamien koulutusten myötä	Esi- ja perusopetuksen henkilöstön kouluttautumisaste 100 % uuteen erityisopetuksen lainsäädäntöön.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	Erityisopetuksen lainsäädäntöuudistuksen mukaan opetuksen järjestäjän tulee varata viikoittain 0,127 opetustuntia / oppilas ennakoiviin tukitoimiin	Lempäälän kunnan perusopetuksen koulujen ennakoiviin tukitoimiin osoitettu viikoittainen resurssi on vähintään lainsäädännön edellyttämä 0,122 opetustuntia/oppilas.
Ympäristö ja kestävä kehitys	Uusien oppilaaksiottoalueiden käyttöönotto 1.8.2025 lähtien varmistamaan opetuksen järjestämistä tasa-arvoisesti, tarkoituksenmukaisesti ja resurssitehokkaasti ottaen huomioon oppilasmäärän muutokset.	Uudet oppilaaksiottoalueet palvelevat kouluverkon kokonaisuutta ja opetuksen soveltuvien tilojen tarkoituksenmukaista käyttöä. Alakoulujen tilojen käyttöaste on yli 70 % suunnitelmakaudella 2025–2027.

Palvelusuunnitelma

Esi- ja perusopetuksen tuntijako

Hallitus kasvattaa perusopetuksen vähimmäistuntimäärää 3 vuosiviikkotunnilla laajentamatta opetussuunnitelmaa. Lisäyksellä tavoitellaan lisätunteja erityisesti alakoulun vuosiluokille luku-, kirjoitus- ja laskutaidon opettamiseen. Päätös tuntien kohdentamisesta Lempäälän kouluissa tehdään 2/2025.

Osana sopeutustoimia poistetaan liikunnan ylimääräinen tunti kuudennelta vuosiluokalta ja koulujen opetustunteja vähennetään 175 vuosiviikkotunnilla oppilasmäärään suhteutettuna (- 3 %). Lisäksi liikuntaluokkatoimintaa järjestetään jatkossa yhdessä yläkoulussa.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen lainsäädäntö on uudistumassa 1.8.2025 lähtien. Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on vahvistaa ennakoivia tukitoimia. Tarkoitus on, että oppilas saa tukea oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Oppilaalla olisi aina ensisijaisesti oikeus ennakoiviin tukitoimiin. Jos ennakoivat tukitoimet olisivat riittämättömiä, olisi oppilaalla oikeus saada lisäksi yksilöllisesti kohdennettuja oppilaskohtaisia tukitoimia. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen joko kokonaan tai osittain olisi viimesijainen toimi.

Palveluverkko

Esi- ja perusopetuksen osalta alakouluikäisten oppilasmäärän lasku on n. 100 oppilasta vuodessa 2025–2027, mikä edellyttää koulujen kestävän palveluverkon osalta jatkuvaa toiminnan ja talouden tarkastelua sekä palveluverkon mukauttamista vastaamaan muuttuvaa tilannetta. Kokonaisuuden hallintaa edistetään oppilaaksiottoaluemuutoksilla 1.8.2025 lähtien seuraavasti: alakoulujen oppilaaksiottoalueet 1. Kulju-Sääksjärvi 2. Moisio-Saikka-Kuokkala, Nurmi ja Säijä ja 3. Lemppinen, Kelho, Lastunen ja Mattila. Hakkari, Kanavan ja Sääksjärven yläkoulut muodostava yhden oppilaaksiottoalueen.

Oppilasmäärän vähenemisellä on vaikutusta siihen, että joidenkin yksiköiden ylläpito on taloudellisesti kannattamatonta. Oppilasmäärän väheneminen vaikuttaa myös henkilöstötarpeeseen sekä tukipalveluihin.

Lempäälän kunnan esi- ja perusopetuksen kouluista käynnistyy kunnanvaltuuston kehittämislinjausten (2016) mukaisesti oppilasmäärän laskun vuoksi Mattilan koulun toinen seurantavuosi lukuvuonna 2025–2026. Lisäksi Nurmen koulun leasing-sopimus on voimassa 31.7.2026 asti. Opetuksen järjestäjän tulee varmistaa opetussuunnitelman toteuttamisen edellyttämät opetustilat. (Laaja vaikutusten arviointi) Opetustilojen täyttö- ja käyttöastetta seurataan säännönmukaisesti, osana palveluverkkotarkastelua.

Sääksjärven koulun peruskorjaus- ja laajennushanke valmistuu kevään 2025 aikana. Lisäksi Saikantalon henkilöstön sisäinen rekrytointi ja toimintakulttuurin luominen yhteistyössä varhaiskasvatuspalveluiden kanssa aloitetaan keväällä 2025.

Muuta olennaista opetuspalveluiden tehtäväalueella

Saikantalon johtamisjärjestelmää kehitetään yhteistyössä varhaiskasvatuspalveluiden kanssa. Saikantalon henkilöstövalinnat, toimintakulttuurin kehittäminen ja johtamisjärjestelmän valmistelu käynnistetään keväällä 2025, josta koulun osalta vastaa 1.11.2025 aloittava apulaisrehtori Moision koulun yhteydessä.

Uuden uimahallin myötä Lempäälän kunta mahdollistaa ostopalvelusopimuksen myötä kaikille esi- ja perusopetuksen luokille kolme uintikertaa osana opetussuunnitelman toteuttamista (esi-3 vuosiluokkien oppilaille uimaopetusta). Ensisijaisesti hyödynnetään Nysse-liikennettä uimahalliin kulkemisessa.

Koululaislinjojen 56 ja 57 kilpailutuksesta ja organisoinnista vastaa jatkossa Nysse 1.8.2025 lähtien.

Oppilasmäärä erityis- ja perusopetuksessa 20.9.	2023–2024	2024–2025	Ennakkoarvio 2025–2026
Perusopetus yhteensä	3 730	3 626	3 535
vuosiluokat 1–9	3 422	3 316	3 231
esiopetus	308	310	304
Tehostettua tukea saavat oppilaat	495	483	lakimuutos
Erytystä tukea saavat oppilaat	279	280	lakimuutos

Perusopetuksen päättäneiden sijoittuminen jatko-opintoihin	2021–2022	2022–2023	2023–2024
9. vuosiluokan oppilasmäärä	378	399	383
Lukioihin	51 %	51 %	54 %
joista Lempäälän lukioon	40 %	64 %	55 %
Ammatilliset oppilaitokset	41 %	44 %	43 %
joista Tredu	63 %	64 %	58 %
joista VAAO	33 %	25 %	36 %
Ei tutkintoon johtavaa koulutusta*	8 %	6 %	4 %
Ilman välitöntä opiskelupaikkaa II-asteella	0 %	0,3 %	0 %
Oppivelvollisuuden jatko-ohjaus (VALPAS)		7	

*sisältää VALMA-koulutuksen v. 2021 asti ja v. 2022 alkaen TUVVA-koulutukset ja yhteishakuun lisätyt kansanopistojen linjat.

VARHAISKASVATUSPALVELUT

Lempäälän kuntastrategia toteutuu varhaiskasvatuspalvelujen palvelulupauksen kautta "Autamme jokaista lasta kiipeämään omalle vuorelleen, niin korkealle kuin mahdollista, yhteistyössä häntä ympäröivien turvallisten aikuisten kanssa" konkretisoi varhaiskasvatuksen visiota.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaan kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Varhaiskasvatuspalvelut järjestävät monipuolisia palveluita varhaiskasvatusikäisille lapsille. Varhaiskasvatustilain mukaisesti varhaiskasvatusta tulee olla saatavilla kunnan järjestämänä tai valvottuna siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, lähipalvelun periaatteella, kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Lempäälässä on 15 kunnallista päiväkotia ja 4 yksityisen palvelutuottajan palvelusetelipäiväkotiä. Kunnallisia, kotona toimivia perhepäivähoitajia on 6 ja yksityisiä kotona toimivia perhepäivähoitajia 7 kappaletta. Yksityisiä ryhmäperhepäivähoitokoteja on 2 kappaletta.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Laadukas kokopäiväpedagoginen arki, jossa tavoitteet asetetaan aikuisten toiminnalle, lasten tarpeisiin pohjautuen.	Asiakastytytyväisyyskyselyn tavoitekeskiarvo kaikilla osa-alueilla 4, arviointiasteikolla 1–5.
Henkilöstö	Lakisääteinen, kelpoisuusehdot täyttävä, työssään viihtyvä henkilöstö Lempäälän kunnan varhaiskasvatuksessa.	Onnistuneet rekrytointiprosessit, joissa korostetaan positiivista työnantajakuva. Avoinna olevista paikoista saadaan täytettyä kelpoisilla hakijoilla 100 %.

Palvelusuunnitelma

Kasvatuksen ja opetuksen palveluverkkoa tullaan tarkastelemaan vuosien 2025–2026 aikana. Mikäli varhaiskasvatuksen osallistumisaste ja lapsimäärä pysyy nykyisen kaltaisena, tullaan päiväkotia Kivitaskusta luopumaan 1.8.2025 alkaen. Pienemmät kuin 4-ryhmän yksiköt ovat arjessa kovin haavoittuvia. Päiväkoti Myllykolusta luovutaan Saikantalon avautuessa 1.8.2026 lukien. Varhaiskasvatusyksiköiden tilatarkastelussa ja -suunnittelussa otetaan huomioon kiinteistö- ja käyttökulut sekä korjausvelka yhteistyössä yhdyskunnan palvelualueen kanssa.

Kotihoidontuen kuntalisäkoikeilu päättyy osana kunnan sopeutustoimia 31.5.2025. Yksityisen hoidon tuen kuntalisä pysyy osana palvelutarjontaa myös vuonna 2025.

Palvelusetelimenojen budjetti pidetään vuoden 2024 tasolla. Palvelusetelimenojen kehitystä seurataan aktiivisesti. Tampereen kaupunkiseudulla on sovittu, että palvelusetelin arvoa tarkastellaan vuosittain. Varhaiskasvatuksen palvelusetelilaki on valmisteilla ja sen pitäisi astua voimaan 1.8.2025 alkaen. Palvelusetelin käyttöä tullaan kunnassa rajoittamaan, mikäli kunnallisia varhaiskasvatuspaikkoja on vapaana. Asiakkaita ohjataan ensisijaisesti kunnallisten palveluiden piiriin.

Saikatalon henkilöstön sisäinen rekrytointi ja toimintakulttuurin muovaaminen aloitetaan keväällä 2025.

Uusi uimahalli tuo mukanaan uimahallisopimuksen, joka osaltaan vaikuttaa budjetoituihin kuljetuskuluihin. Varhaiskasvatuksesta uimahallisopimuksen piiriin kuuluvat 5-vuotiaat ja heille kohdennetaan yksi uimahallikäynti toimintavuoden aikana.

Lapsia hoidossa 31.12. yhteensä	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Kunnallinen varhaiskasvatus (0-5 - vuotiaat)	823	940	940
Alle 3 -vuotiaiden (paikkatarve 1,75/lapsi) määrä kpl /%		350 37 %	350 37 %
Yli 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kaikista		590 63 %	590 63 %
Tehostetun tuen lasten määrä		45	40
Erytyisen tuen lasten määrä		15	15
Yksityisen hoidon tuen piirissä lapsia	44	44	40
Alle 3 -vuotiaiden määrä kpl /% kaikista		17 39 %	15 38 %
Yli 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kaikista		27 61 %	25 63 %
Tehostetun tuen lasten määrä		0	0
Erytyisen tuen lasten määrä		0	0
Palvelusetelillä lapsia	236	273	215
Alle 3 -vuotiaiden määrä kpl /% kaikista		100 37 %	75 35 %
Yli 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kaikista		173 63 %	140 65 %
Tehostetun tuen lasten määrä	4	4	3
Erytyisen tuen lasten määrä	3	1	2
Kotihoidon tuen piirissä lapsia (sisältää myös ne perheet ja lapset, jotka eivät ole mukana pilotissa)			
Perheiden lukumäärä		232	185
Lapsen yhteensä	304	308	265
Alle 3-vuotiaat kpl/%		241 78 %	210 79 %
Yli 3 -vuotiaat kpl/%		67 22 %	55 21 %

RUOKAPALVELUT

Ruokapalvelut toimii kunnassa 1.1.2023 lukien tulosvastuullisena tehtäväalueena tuottaen ruokapalvelut kunnan päiväkoteihin ja kouluihin. Ruokapalvelut vastaa ruokapalvelun toiminnan suunnittelusta, aterioiden valmistuksesta, kuljetuksesta sekä tarjoilusta asiakaskohteissa. Ruokapalvelut tuottaa aterioita 27 asiakaskohteeseen noin 5 000 asiakkaalle. Toiminta on ammattitaitoista, taloudellista ja asiakaslähtöistä. Ruokapalvelut kehittää aktiivisesti toimintaa kuntastrategiasta nousevien tarpeiden mukaisesti ja panostaa erityisesti asiakkaiden hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen. Ruokakasvatus on kiinteänä osana arkea, jolla edistetään kuntalaisten hyvinvointia yhdessä muiden kunnan toimijoiden kanssa.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Ruokapalvelujen palveluverkon toiminnan tarkastelua ja vakiinnuttamista tuotannollisesti ja taloudellisesti. Lisäksi edistetään poikkihallinnollisuuden (yhdessä ruokapalvelu ja aamu- ja ilta-päivätoiminta) myötä monipuolisempaa resurssien käyttöä 1.8.2025 alkaen.	Henkilöstömäärärahojen käytön kehitys (sijaiset)
Henkilöstö	Sijaispoolin toiminnan vakiinnuttaminen. Sijaispoolilla vähennetään entisestään vuokratyövoiman käyttöä, jolloin sijaismäärärahojen käyttö on maltillista.	Henkilöstömäärärahojen käytön alenema -25 %

Palvelusuunnitelma

Ruokapalvelun palveluverkko uudistus alkoi 1.8.2024, jonka myötä kunnassa on käytössä kaksi valmistuskeittiötä. Keskittämisellä pyritään entisestään vakiinnuttamaan ruokapalvelun tuotannonprosessia, hillitä kustannuksia ja huolehtia osaavan henkilöstön riittävyys valmistuskeittiöissä. Palveluverkkouudistuksessa pyritään suunnittelemaan henkilöstön järkevää käyttöä myös poikkihallinnollisesti yhdessä aamu- ja ilta-päivätoiminnan kanssa. Tällä tavoin pyrimme monipuoliseen resurssien käyttämiseen ja hillitsemään sijaismäärärahojen käyttöä.

Ruokapalvelu kerää asiakaspalautetta säännöllisesti ja tavoitteena yleisarvosanaksi 3,5/5. Jatkamme ruokakasvatuksen edistämistä kunnassa ja pyrimme myös vaikuttamaan ruokailuun osallistumisen aktiivisuuteen sekä monipuoliseen ravitsemukseen asiakaskohteissa, jonka mahdollistamme säilyttämällä nykyinen palvelutaso.

Lempäälän lukion ateria- ja puhtauspalveluiden ostopalvelusopimus päättyy vuoden 2025 loppussa, jonka vuoksi tulee vuoden alussa linjata, miten jatkossa järjestetään ateria- ja puhtauspalvelut Lempäälän lukiolle.

Ruokapalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Valmistuskeittiöiden lukumäärä	3	3	2
Palvelukeittiöiden lukumäärä	8	8	8
Aterioiden jakelupisteiden määrä	38	34	34
Päiväkotiaterioiden määrä/päivä		710	765
Esi- ja perusopetuksen aterioiden määrä/päivä		3 706	3 718
Päiväkotiaterian hinta		2,25	2,35
Esi- ja perusopetuksen aterian hinta		2,25	2,35
Yhteisöllisen ruokahetken asiakasmäärä/vuosi		3 200	3 300
Puistoruokailun asiakasmäärä/vuosi		687	800

YHTEISÖLAUTAKUNTA

1000e	TP 2023	TA 2024 + Muu- tos	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot (ulk)	348	341	398	400	400
Toimintamenot (ulk)	-3 836	-3 056	-3 328	-3 305	-3 355
Toimintakate (netto)	-3 488	-2 716	-2 930	-2 905	-2 955
Toimintatulot* (ulk ja sis)	352	341	398	430	430
Toimintamenot* (ulk ja sis)	-6 369	-6 268	-6 589	-6 566	-6 616
Toimintakate (netto ulk ja sis)	-6 017	-5 927	-6 191	-6 136	-6 186
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-379	-19	-19	-19	-19
Muut lask. vyörytyskustannukset	-384	-306	-317	-317	-317
Kokonaiskustannukset (ulkoiset-, sisäiset- ja vyörytys menot sekä pois- tot)	-7 132	-6 593	-6 924	-6 901	-6 951

* valtuustoon nähden sitovat erät

YHTEISÖPALVELUIDEN HALLINTO- JA ALUEELLISET PALVELUT

Yhteisöpalveluiden palvelualue tuottaa lakisääteisiä hyvinvoinnin ja terveyden palveluja neljällä tehtäväalueella kirjastopalveluissa, liikuntapalveluissa, nuorisopalveluissa ja kulttuuripalveluissa. Yhteisöpalvelut tuottaa hyvinvointia edistäviä palveluita, jotka kohdentuvat kaikkiin väestöryhmiin eri elämäntilanteissa ja aktivoivat kuntalaisia niin ohjattuun kuin omaehtoiseen toimintaan. Yhteisöpalvelut edistää osallisuutta kuntalaisia koskevissa keskeisissä palvelualueen päätöksissä osana kuntalain säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Yhteisöpalvelut toteuttaa tehtäviään yhteistyössä kunnan eri toimialojen: julkisen, yksityisen, kolmannen ja neljännen sektorin sekä kuntalaisten välillä. Yhteisöpalvelut toteuttaa tehtävissään lakia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä lakia yleisistä kirjastoista, liikuntalakia, lakia kunnan kulttuuritoiminnasta ja nuorisolakia.

Yhteisöpalveluiden hallinto- ja alueelliset palvelut vastaa palvelualueen yhteisten asioiden hoidosta ja koordinoinnista, lautakuntatyöskentelyn sujuvuudesta sekä yhteistoiminnasta muiden palvelualueiden ja prosessien kanssa. Sujuva yhdyspintatyö Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa on keskeistä. Tehtävänä on tukea Lempäälän kuntastrategian jalkauttamista edesauttamalla tehtäväalueiden tavoitteiden toteutumista sekä hallinnon ja talouden sujuvaa hoitamista reagoimalla proaktiivisesti toimintaympäristön muutoksiin. Lisäksi hallinnon alle on asemoitu yhteisöpalveluiden hankkeet, yhteisöbussi Lempi, avustukset ja taiteen perusopetus sekä kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ koordinaation, yhteistyön ja raportoinnin osalta. Taiteen perusopetuksen osalta musiikin ja kuvataiteen perusopetusta järjestetään Pirkan opistossa. Kunnassa on tarjolla yksityisten oppilaitosten tarjoamana myös käsityön, musiikin ja teatteritaiteen taiteen perusopetusta.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	Yhteistoiminnan vahvistaminen hyvinvoinnin edistämisen työn koordinaatiossa palvelualueiden, sidosryhmien ja kuntalaisten kesken	<p>Päivitetään hyte-työryhmän ja hyte-verkostojen kokouskäytänteet</p> <p>Järjestetään hyte-työryhmän ja luottamus henkilöiden yhteiskehittämisiltat</p> <p>Luodaan päätöksenteon rakenteet hyvinvointia ja terveyttä edistävien suunnitelmien ja ohjelmien käsittelylle Lempäälän kunnassa</p> <p>Ehkäisevän päihdetyön Pakka-toimintamalli on käytössä kunnassa</p>

Yhteisöllisyys ja osallisuus	Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vakiinnuttaminen osaksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä ja järjestöyhteistyön rakenteita	Lempäälän kunnan osallisuusohjelman valmistuminen Toteutetaan asukasosallisuusilta kuntalaisille 2 krt/vuosi Järjestetään vapaaehtoistyön tapahtuma
------------------------------	---	---

Palvelusuunnitelma

Poikkihallinnollisen hyvinvointityön tavoitteena on yhteistyön ja tiedonkulun vahvistaminen sekä laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laatiminen. Laajan hyvinvointisuunnitelman laatimisen tavoitteena on koota laadukas suunnitelmatyö yhteen asiakirjaan, jolloin tavoitteiden, suunniteltujen toimenpiteiden ja toteumien seuranta on selkeää. Yhteistyötä ja tiedonkulkua vahvistetaan yhteisillä ja selkeillä prosesseilla, yhteistyöllä sekä hyte-työryhmän tiedonkulun selkeyttämisellä. Hyte-työn rakennetta arvioidaan ja pyritään muokkaamaan sujuvaksi ja hyvinvointisuunnitelman tavoitteita tukevaksi. Ehkäisevään päihdetyöhön laaditaan uusi ehkäisevän päihdetyön suunnitelma osana laajaa hyvinvointisuunnitelmaa sekä jalkautetaan Pakka-toimintamallia.

Yhteisöpalvelut koordinoi Kiinnity kuntaasi -kärkihanketta, jonka tavoitteena on kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen, kunnan luottamushenkilöiden ja henkilöstön osallisuusosaamisen vahvistaminen ja kunnan ja kuntalaisten välisen vuoropuhelun ja luottamuksen lisääminen. Hankkeen kohderyhmänä on kaikki kuntalaiset painottuen erityisesti alle 29-vuotiaisiin. Toisena kohderyhmänä on kunnanjohto, kunnan luottamushenkilöt ja henkilöstö. Hankkeen tavoitteena on laatia osallisuusohjelma, joka liitetään osaksi kunnan hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa. Lisäksi tavoitteena on koota osallisuuskäsikirja ja laatia malli uusien alueiden yhteiskehittämiseksi. Vuonna 2025 osallisuus ja yhteisöllisyys vakiinnutetaan osaksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä muun muassa osallisuusohjelman avulla sekä vahvistamalla asukkaiden äänen kuulluksi tuleamista ja vaikuttamismahdollisuuksia eri kanavia käyttäen.

Yhteisöbussin moniammatillinen toiminta jatkuu viemällä palveluita ja esimerkiksi liikunta- ja kulttuurivälineitä kuntalaisten luo. Tällä vahvistetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä hyvinvointia ja terveyttä koko kunnan alueella. Kirjastojen hyvinvointia ja terveyttä edistävää liikunta- ja kulttuurivälineiden esinelainausta kehitetään yhteisöpalveluiden tehtäväalueiden yhteistyönä ottaen huomioon kuntalaisten toiveet. Lisääntyvät toimitilat ja liikunta-alueet edistävät kuntalaisten osallisuutta ja hyvinvoinnin edistämistä. Lempäälän kirjaston omatoimijajan laajentuminen ja omatoimijajan mahdollistavan tekniikan hankinta edistää omalta osaltaan kuntalaisten osallisuutta sekä lisää järjestöyhteistyön paikkoja.

	TP	TA	TA
	2023	2024	2025
Hallinto ja alueelliset palvelut			
Yhteistyöfoorumeiden määrä (järjestö-, seura-, kulttuuri-, nuoriso- ja hyte)			12
Asukasosallisuustapahtumien kävijämäärä			60

LIIKUNTAPALVELUT

Liikuntapalvelut toteuttaa liikuntalaissa kunnalle asetettuja sisällöntuotannollisia velvoitteita ja mahdollistaa eri väestöryhmien liikkumisen ja liikunnan harrastamisen elämänkulun eri vaiheissa. Liikuntapalvelut vastaa kunnan liikuntaan liittyvästä sisällöntuotannosta esimerkiksi järjestämällä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa sekä liikunta- ja hyvinvointineuvontaa eri kohderyhmät huomioon ottaen. Lisäksi liikuntapalveluissa tuetaan kansalaistoimintaa, seuratoimintaa ja kuntalaisten omatoimista liikunta-aktiivisuutta. Seurojen, yritysten ja yksityisten toimijoiden käyttöön myönnetään salivuoroja kunnan hallinnoimien tilojen käyttöön. Liikuntapalveluiden tehtävä tapahtuu eri toimialojen yhteistyönä ja kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Liikuntapalveluiden palvelusuunnitelman ja vuosikellon toteuttaminen	Palvelusuunnitelma ja vuosikello on valmis ja kuvattu jaettavana dokumenttina Toimintaa toteutetaan suunnitelman ja vuosikellon mukaisesti Toteutettujen toimintojen määrä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	Liikunta- ja hyvinvointineuvonnan palvelupolun sekä tulosten seurannan ja vaikuttavuuden arvioinnin kehittäminen	Liikuntaneuvonnan palvelupolku sekä toiminnan vaikuttavuuden arviointimenetelmä luotu ja kuvattu

Palvelusuunnitelma

Liikuntapalveluille on luotava strategisesti perusteltu ja tietoon pohjaava palvelusuunnitelma, jossa määritellään resurssien suuntaaminen ja käyttö sekä toiminnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arviointi. Toiminta vakiinnutetaan suunnitelman mukaiseksi. Palvelusuunnitelman luomisen lisäksi vuoden 2025 painotus liittyy liikuntapalveluiden palvelukokonaisuuden yhteiskehittämiseen. Liikunta- ja hyvinvointineuvontaa tarkastellaan palvelumuotoilun keinoin sekä salivuorojakoprosessin kehitetään vuorovaikutuksessa järjestökentän kanssa.

Liikuntapalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Terveys- ja erityisliikunnan ryhmät			
ryhmien määrä	42	45	48
osallistujien määrä	519	450	480
Liikuntaneuvonnan asiakkaiden/kontaktien määrä			50
Koulutettujen vertaisohjaajien määrä	39	35	35

KIRJASTOPALVELUT

Kirjastopalvelut toteuttaa kirjastolain mukaista lakisääteistä tehtävää yleisen kirjastotoiminnan järjestämisestä Lempäälän kunnassa. Pääkirjaston, Kuljun lähikirjaston, Sääksjärven lähikirjaston ja Yhteisöbussi Lempin kirjastopalvelut on tarkoitettu ja suunnattu kaikille kuntalaisille. Yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; ylläpitää uudistuvaa ja monipuolista kokoelmaa; edistää lukemista ja kirjallisuutta; tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjastopalveluissa tuotetaan kirjastolain antamia tehtäviä yhteistyössä kirjastoalan muiden toimijoiden ja yhteisöjen kanssa.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Kirjastopalveluiden saavutettavuuden ja saatavuuden kehittäminen	Kirjaston aukiolotunnit kasvavat 25 % Kirjastojen kävijämäärät kasvavat 10 % Yhteisöbussin kävijämäärät kasvavat 10 %
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Kirjastosta lainattavien fyysisten ja sähköisten sisältöjen kehittäminen	Kirjastokokoelmassa pilotoidaan aineiston kellutusta Lainattavien esineiden valikoiman määrä kasvaa 20 % E-kirjaston ja sähköisten sisältöjen oppimistilaisuudet (5 kpl) Asiakkaiden osallistaminen aineiston valintaan 2 krt/vuosi

Palvelusuunnitelma

Kirjastopalveluiden palvelusuunnitelman tavoitteena on peilata kirjastolakia kunnan omaan strategiaan ja kulttuurihyvinvointisuunnitelmaan. Vuonna 2024 otettiin käyttöön omatoimisen asiointin mahdollisuus Kuljun ja Sääksjärven lähikirjastoissa. Tilojen käytön kehittäminen, aukiolojen laajentaminen ja muuttuvaan toimintaympäristöön vastaaminen edellyttää uusia toimintatapoja. Omatoimiratkaisujen ohella kuntalaisten kirjastokäynnit ovat olleet kasvussa pandemia-ajan jälkeen ja trendin odotetaan jatkuvan vuonna 2025. Asiakkaiden käyttötottumusten muutokset heijastuvat kirjaston tarjoamiin sisältöihin. Lempäälän kunta on liittynyt kansalliseen e-kirjastoon. Fyysistä kirjastokokoelmaa kehitetään pilotoimalla aineistokokoelman kelluvuutta sekä lainattavien esineiden määrän lisäämisellä.

Kirjastopalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Kirjastokäynnit / asukas	8,4	8,5	8,8
Kirjaston PIKI-verkkokäynnit / asukas	10,4	9	9
Lainat / asukas	19,6	19	19,8
Lasten ja nuorten kirjahankinta kpl	5 378	3 500	3 500
Lasten ja nuorten kirjasto-opetuksen osallistujamäärä	2 276	3 500	3 000
Aukiolotunteja yhteensä		8 000	6 000

KULTTUURIPALVELUT

Kulttuuripalvelut toteuttaa lakia kunnan kulttuuritoiminnasta. Kulttuuripalvelut edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen. Kulttuuripalveluiden tehtävänä on edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä; luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle; edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa; tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen; edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa; edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa; edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Tapahtumien ja toiminnan vaikuttavuuden, asiakastyytyväisyyden ja kävijämäärien mittaaminen	<p>Vuonna 2024 valmistuvan tapahtumakriteeristön hyödyntäminen kulttuuripalveluiden järjestämien tapahtumien vaikuttavuuden mittaamisessa</p> <p>Kulttuuripalveluiden vuotuisen asiakaskyselyn toteuttaminen. Kyselyn perusteella asiakastyytyväisyys kulttuuripalveluihin 3,5/5.</p> <p>Tapahtumien ja toiminnan kävijämäärien kasvu 10 %</p>
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Kulttuuritoimintaan soveltuvien tilojen lisääminen	Lempäälässä avataan vähintään yksi uusi kulttuuritoimintaan soveltuva tila vuoden 2025 aikana

Palvelusuunnitelma

Kulttuurilain ja kuntastrategian ohella kulttuuripalveluiden toimintaa ohjaa Lempäälän kunnan kulttuurihyvinvointiohjelma 2022–2026. Ohjelma sisältää viisi painopistettä, joista vuonna 2025 panostetaan erityisesti kunnan kulttuuri- ja taideperustan vahvistamiseen osana kuntalaisten arkea. Käytännössä tämä tarkoittaa: julkiseen taiteeseen liittyvän osaamisen lisäämistä järjestämällä palvelualueiden yhteinen julkisen taiteen ja prosenttiperiaatteen koulutustilaisuus; uusien, kulttuuritoimintaan soveltuvien tilojen aktiivista etsimistä ja asiantuntijatahona toimimista niiden suunnittelussa ja kehittämisessä käyttäjä- ja asiakaslähtöisesti; kulttuuripalveluiden osallistumista koulujen kulttuurikasvatusohjelman sisältöihin tuottamalla esikoululaisten kokonaisuus Kuokkalan museoraitilla sekä osallistumalla kulttuurikasvatusohjelman kehittämiseen

asiantuntijaroolissa. Näiden painotusten lisäksi kulttuuripalvelut jatkaa kulttuurilähete- ja -luotsi-toiminnan vakiinnuttamista osana kuntalaisten hyvinvointia edistävää työtä.

Kulttuuripalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Kulttuuripalveluiden järjestämien tapahtumien ja toiminnan kävijämäärä	15 873	17 460	19 206
Kulttuuriläheteellä palveluun hakeutuneiden lukumäärä	Ei tiedossa	15	15
Toteutuneiden kulttuuriluotsausten lukumäärä	1	5	5

NUORISOPALVELUT

Nuorisopalvelut toteuttaa nuorisolain mukaista toimintaa kunnassa. Nuorisotyön pääkohderyhmänä ovat 13–29-vuotiaat. Nuorisokasvatus on nuoren itseilmaisun, itsetunnon, itsen hyväksymisen tai itseksi tulemisen tukea. Nuorisopalveluiden tehtävänä on tukea nuorten suhteita toisiin nuoriin, luotettaviin aikuisiin, palvelujärjestelmään ja rakenteisiin, alueeseen ja lähiympäristöön, yhteiskuntaan sekä globaaliin maailmaan ja luontoon. Nuorisopalvelut toteuttaa tehtävänsä yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisien sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisolan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Nuorisopalveluiden palveluverkon rakentaminen ja vakiinnuttaminen nuorisotyön perussuunnitelman (NUPS) mukaiseksi	Toiminta ja palveluverkko on nuorisotyön perussuunnitelman (NUPS) mukaista Palveluverkko kuvattuna kunnan nettisivuilla
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Nuorille suunnattu osallisuustoiminta on osallisuusohjelman mukaista	Nuorten osallisuusohjelmassa määritetyt nuorten osallisuutta edistävät toiminnot toteutuneet

Palvelusuunnitelma

Nuorisotyön perussuunnitelma eli NUPS on valmis vuoden 2025 alussa. Nuorisopalveluiden tavoitteena on muokata nuorisopalveluiden palveluverkko nuorisopalveluiden perussuunnitelmassa määritetyn mukaiseksi. Palveluverkolla tarkoitetaan nuorisotyössä käytettävissä olevat tiloja, toteutettavia palveluita ja työmuotoja sekä näiden toteuttamista Lempäälän kunnan alueelliset tekijät ja niiden rakenne huomioiden. Alueellisia nuorisotyöhön vaikuttavia tekijöitä ovat esimerkiksi palvelutarve, ikäjakauma, liikkuminen ja tavoitettavuus. Kouluajalla tapahtuva nuorisotyö on tärkeässä roolissa. Nuorten vapaa-ajalla tapahtuvan nuorisotyön yhteistyön suunnitelmallisuutta kehitetään tavoitteellisesti.

YHDYSKUNTALAUTAKUNTA

1000e	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
		+ Muutos			
Toimintatulot (ulk)	8 658	9 900	10 504	10 256	10 256
Toimintamenot (ulk)	-21 583	-23 034	-22 702	-22 295	-22 275
Toimintakate (netto)	-12 925	-13 134	-12 198	-12 039	-12 019
Toimintatulot* (ulk ja sis)	26 431	28 804	29 206	29 003	29 003
Toimintamenot* (ulk ja sis)	-21 832	-23 263	-22 926	-22 525	-22 525
Toimintakate (netto ulk ja sis)	4 599	5 541	6 280	6 478	6 478
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-9 684	-11 297	-11 709	-12 410	-12 410
Muut lask. vyörytyskustannukset	-418	-317	-329	-329	-329
Kokonaiskustannukset (ulkoiset-, sisäiset- ja vyörytys menot sekä poistot)	-31 935	-34 877	-34 964	-35 264	-35 264

* valtuustoon nähden sitovat erät

YHDYSKUNNAN HALLINTO JA ALUEELLISET PALVELUT

Hallinto vastaa palvelualueen yhteisten asioiden hoidosta, tehtävien koordinoinnista, lautakuntatyöskentelyn sujuvuudesta, tietohallintopalveluista ja luottamushenkilöiden koulutuksesta. Palvelualueen hallinnon alla on kuntakeskuksen kehittämisen sekä Sääksjärven kehittämisen hankkeet, joiden toteuttaminen läpilleikkaa koko palvelualueen. Myös muun hanketoiminnan tulot ja menot ovat hallinnon alla. Lisäksi hallinnon alaisuuteen kuuluu myös ympäristöterveydenhuollon seudullinen yhteistyö.

Ympäristöterveydenhuolto ja eläinlääkintähuolto hoidetaan seutukunnallisesti kuuden kunnan kesken (Pirteva). Isäntäkuntana toimii Pirkkala. Ympäristöterveydenhuolto turvaa ohjauksen ja valvonnan keinoin kuntalaisille turvalliset ja terveelliset elintarvikkeet, asuinolot, elinympäristön, kulutustavarat ja kuluttajapalvelut.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Kasvu ja elinvoima	Kehitämme keskustahankkeen kautta kuntakeskuksen vetovoimaa ja palveluita. Keskustan kortteleiden asemakaavoitusta viedään eteenpäin ja alueen infra-rakentamista jatketaan.	Vähintään yksi uusi keskustakortteli lähtee vuoden 2025 aikana rakentumaan.
Kasvu ja elinvoima	Sääksjärveä kehitetään elinvoimaisena asumisen, työpaikkojen ja logistiikan alueena. Asemakaavatyötä viedään eteenpäin sekä Sääksjärven aseman suunnittelua tehdään MAL-hankkeena yhteistyössä valtion kanssa.	Sääksjärven aseman suunnittelu käynnistyy valtion kanssa yhteistyössä.

Palvelusuunnitelma

Kuntakeskuksen kehittämistä jatketaan ja seuraavien kortteleiden kehitystyö jatkuu. Aluetta kehitetään vetovoimaiseksi ja mahdollistetaan palveluiden sijoittuminen alueelle. Rakentamisen suhdanne vaikuttaa vahvasti hankkeiden käynnistymiseen, mutta suunnittelemme aluetta eteenpäin tulevia hankkeita varten.

Sääksjärven kehittämistä jatketaan. Tehdään edunvalvontatyötä VT3 hankkeen, Tampereen seudun 2-kehän ja pääradan suunnittelun ja rahoituksen osalta. Sääksjärven keskustan kehittämistä viedään eteenpäin hyväksytyyn yleissuunnitelman pohjalta ja keskustassa käydään neuvotteluja

kiinteistökehityshankkeiden käynnistämiseksi. Sääksjärven Lehtivuoren, torikorttelin ja aseman asemakaavoja viedään eteenpäin. Sääksjärven aseman suunnittelua viedään eteenpäin MAL-hankkeena yhteistyössä Väyläviraston kanssa.

Kehittämishankkeiden resursseja on merkittävästi vähemmän vuonna 2025, kun projektipäällikön vakanssi lakkautetaan ja hankejohtajan työpanosta myydään osittain uimahalliyhtiölle. Tämä vaikuttaa hankkeiden edistymisen aikatauluihin.

Yhdyskunnan palvelualueelta koordinoidaan kunnan kärkihanketta Energia- ja ilmastojarkeä. Hankkeessa on tavoitteena kunnan ja kuntalaisten päästöjen vähentäminen kustannustehokkaasti ja että energia- ja ilmastoviisaat toimintatavat kehittyvät osaksi Lempäälän kunnan normaalia toimintaa yhdyskuntarakenteen, infran ja rakennusten suunnittelussa, rakentamisessa ja rakentamisen ohjauksessa. Vuoden 2025 aikana on tarkoitus saada hankkeessa laadittu ilmasto-budjetoinnin malli tehokkaasti käyttöön vuoden 2026 talousarviovalmisteluun.

TILAT JA RAKENNUTTAMINEN

Tilat ja rakennuttaminen hallinnoi kunnan kiinteistöomaisuutta ja vuokraa tilat kunnan sisäisille ja ulkoisille asiakkaille. Tilat ja rakennuttamisessa huolehditaan kunnan kiinteistöjen ja liikunta- paikkojen kunnossapidosta, käytettävyydestä ja arvon säilymisestä mahdollisimman laadukkaasti. Kunnossapidon työt tilataan konserniyhtiö Lekitek Oy:ltä tai yksityisiltä toimijoilta.

Tilat ja rakennuttaminen hoitaa isojen talonrakennusinvestointien rakennuttamisen sekä kiinteistöjen peruskorjaushankkeiden rakennuttamisen. Hankinnat kilpailutetaan hankintalainsäädännön mukaisesti.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Ympäristö ja kestävä kehitys	Lempäälän energiaohjelmaan 2030 pohjautuen laaditaan suunnitelma aurinkopaneeliverkoston täyttämiseksi kunnan kiinteistöjen osalta, mikä huomioidaan seuraavassa talousarvion 2026 valmistelussa. OTE energiaohjelmasta 2030, kohta 6.2. Energiantuotanto ja -varastointi: "aurinkopaneelit asennetaan direktiivin mukaisesti vuoteen 2026 mennessä yli 250 m ² uusiin rakennuksiin, vuoteen 2027 mennessä yli 2000 m ² rakennuksiin, vuoteen 2028 mennessä yli 750 m ² rakennuksiin ja vuoteen 2030 mennessä 250 m ² rakennuksiin".	Suunnitelma on valmis kesäkuuhun 2025 mennessä.
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Kunnan tilojen vuokrausta yhdenmukaistetaan ja selkeytetään käyttäjien näkökulmasta. Lisätään kunnan kiinteistöjen tiloja varattavaksi yhteisen varausjärjestelmän kautta. Tällä hetkellä varauskäytännöt eivät ole yhtenäisiä ja mahdolliset varattavat tilat eivät löydy käyttäjän näkökulmasta helposti. Asiakaspalvelunäkökulman lisäksi toiminta tehostaa olemassa olevien tilojen käyttöastetta ja tuo lisätuloja kunnalle.	Ulosvuokrausjärjestelmään lisätään vähintään viisi tilaa lisää.

Palvelusuunnitelma

Kiinteistöjen ylläpito:

Vuokratulot kasvavat n. 200 000 € vuoden 2024 talousarvion tasosta, johtuen Tampereen seudun työllisyysalueen vuokratuotoista Lempäälä-talossa ja yleisestä indeksien noususta vuoden 2024 aikana.

Puhtaanapidon ja kiinteistöhuollon kustannukset eivät nouse, mutta palvelutasoa karsitaan vuoden 2024 tasosta, jotta Lekitekin palkankorotukset saadaan katettua.

Palotarkastuksien tekoon on varattu lisää määrärahaa n. 13 000 €, jotta lakisääteiset tarkastukset saadaan toteutettu aikataulussa ja tarvittavat korjaustoimet tehtyä.

Lämmityskulut pienenevät n. 120 000 € vuoden 2024 talousarviosasta, johtuen 2023–2024 tehdyistä lämmitystapamuutoksista ja 2022 alkaen tehdyistä energiansäästötoimenpiteistä. Energiainsäästötoimenpiteitä jatketaan energiaohjelman 2030 mukaisesti. Kaukolämmön on ennustettu olevan samalla tasolla, kuin vuonna 2024. Kunnalla on vuonna 2025 vain yksi kaasulämmitteinen ja yksi öljylämmitteinen kohde. Ennusteessa on huomioitu poistuvat ja uudet rakennukset.

Sähkönkulutus kasvaa n. 50 000 €, johtuen kolmen kiinteistön lämmitystapamuutoksista maakaasusta maalämpöön. Sähkön kokonaishinnan on ennustettu olevan samalla tasolla, kuin vuonna 2024. Ennusteessa on huomioitu poistuvat ja uudet rakennukset.

Vuokramenot kasvavat arviolta 30 000 € vuoteen 2024 nähden, johtuen indeksi- ja korkomuutoksista. Sääksjärven koulun vuokrarakennuksen poistuessa toukokuun loppuun säästetään n. 100 000 €

Kiinteistöjen kunnossapito ja rakennuttaminen:

Vuonna 2024 tehtyjen omistusjärjestelyiden jälkeen Lempäälän kunta omistaa kokonaan Mäyriän virkistysalueen. Vuonna 2025 käynnistetään alueen kehittämisen suunnittelu, huomioiden kuntalaisten kuuleminen. Toisen saunan, entisen naisten saunan, peruskorjaukseen on varattu 200 000 € kunnossapidon määrärahoista.

Himminkodon keittiön saneeraukseen on varattu määrärahat kunnossapidosta, arviolta 200 000 €. Saneeraus käsittää terveystarkastajan korjauskehotusten toteuttamisen.

HINKU-toimenpiteenä lisäämme suunnitelman mukaisesti sähköautojen latauspisteitä vähintään kahteen kunnan kiinteistöön, joissa vähintään 20 autopaikkaa ja päivitämme vähintään yhden kunnan kiinteistön rakennusautomaation, missä ei vielä ole energiankäytön optimointia.

Hakkarin alueen kiinteistöjen pysäköintimuutoksien toteutusta jatketaan, syksyllä 2023 hyväksytyt suunnitelman mukaisesti.

Hakkarin liikuntahallin peruskorjauksen vuoksi Hakkarin koulu tarvitsee lisätiloja syyslukukauden 2025 alusta alkaen. Sääksjärven koulun toinen, pienempi siirtorakennus on kunnan oma ja se siirretään Hakkarin koulun käyttöön toukokuun 2025 aikana. Pienemmän siirtokelpoisen rakennuksen siirtoon ja muutostöihin on varattu määrärahat rakennuttamisesta ja kunnossapidosta. Sääksjärven koulun toinen, isompi siirtorakennus, mikä on ollut vuokralla, on irtisanottu toukokuun loppuun 2025. Vuokrakoulun välivarastoinnille on varattu määrärahat, mikäli vuokraaja ei saa sitä edelleen vuokrattua toukokuuhun mennessä, rakennus tulee siirtää koulun alueelta keuhalla 2025 tehtävien pihatöiden alta.

Kaipion alueen rakennusten purkutöille on varattu määrärahat, Asuntomessujen pysäköintialueen rakentamisen tieltä.

Kiinteistöjen kunnossapidosta on vähennetty n. 200 000 € vuoden 2024 talousarvioon nähden.

Kiinteistö- ja toimitilaohjelma päivitetään vuonna 2025 lisäsopeutustoimien löytämiseksi.

Lähdemme valmistelemaan Lekitekin kanssa yhtenäistä toiminnanohjausjärjestelmää kiinteistöjen ylläpidon tehostamiseksi.

Liikunta-alueet:

Liikunta-alueiden määrärahoista on vähennetty valtuuston hyväksymän sopeutusohjelman mukaisesti 50 000 euroa, kun tykkilumilatua ei enää tehdä ja polttopuiden määrärahoista vähennetään 10 000 €. Kevään 2025 aikana selvitetään, miten polttopuiden järjestäminen organisoidaan uudelleen, jotta määrärahavähennystavoitteessa pysytään. Palvelutason lasku on mahdollista nykyiseen nähden.

Lekitekin liikuntapalveluiden palveluhinnasto nousee n. 16 000 € johtuen palkankorotuksista. Liikuntapaikkojen hoidon palvelutaso pidetään vuoden 2024 tasolla.

Birgitan polkua kunnostetaan määrärahojen sallimissa rajoissa.

TONTTI- JA MITTAUSPALVELUT

Tontti- ja mittauspalvelut tarjoaa mittaus-, kartta- ja paikkatietopalveluja sekä kunnan oman suunnittelun ja rakentamisen että ulkopuolisten toimijoiden tarpeisiin sekä vastaa kunnan maaomaisuuden hallinnasta, asuin- ja yritystonttien luovutuksesta ja vuokraamisesta, kunnan maaomaisuuden hallintaan liittyvistä sopimuksista sekä kunnan maaomaisuuden osto- ja myyntiprosessista.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Kasvu ja elinvoima	Maanhankinnat keskitetään strategisen yleiskaavan ja maapoliittisen ohjelman mukaisille painopistealueille nauhataajamassa, Sääksjärven ja Marjamäen alueilla sekä mahdollisille muille kunnan intressien kannalta merkityksellisille alueille. Tavoite n.30 ha ostettua maata.	Toteutuneiden kiinteistökauppojen määrä strategisilla painopistealueilla (ha).
Kasvu ja elinvoima	Tontinluovutukset tehdään talousarvion ja tontinluovutus-suunnitelman tavoitteiden mukaisesti kunnan kasvutavoitteet ja -resurssit sekä palveluverkon kantavuus huomioiden.	Suunnitelmallisten tontinluovutusten toteutuminen (%).

Palvelusuunnitelma

Kunnan maanhankintaa jatketaan pitkäjänteisesti strategisen yleiskaavan ja maapoliittisen ohjelman linjauksien mukaisesti. Neuvottelut keskitetään erityisesti painopistealueille joukkoliikenteen laatukäytävän vaikutuspiirissä sekä muilla kunnan kehittämisen kannalta tärkeiksi arvioituilla alueilla ja kasvusuunnilla.

Tontinluovutuksissa päästään pitkäjänteisen ja suunnitelmallisen maankäyttöpoliitikan toteuttamisen tuloksena käynnistämään tontinluovutukset uusilta alueilta. Suunnitelmallinen tontinluovutus mahdollistaa sen, että uusien alueiden aiheuttama investointipaine mm. infran rakentamisessa pystytään hallitsemaan. Suhdanteiden odotetaan kääntyvän suotuisampaan suuntaan, jolloin keskustan kerrostalokortteleiden luovutusprosessit saadaan paremmin kulkemaan suunnitellussa aikataulussa. Näin varmistetaan tonttien luovutus ja rakentuminen tontinluovutus-suunnitelman mukaisesti.

INFRAPALVELUT

Tehtäväalueen tavoitteena on liikenteen ja infrastruktuurin suunnittelu, toteuttaminen ja kunnossapito laadukkaasti, ympäristöä säästävästi ja kustannustehokkaasti siten, että vähennetään ympäristövaikutuksia sekä tarjotaan monipuolisesti elämisen ja liikkumisen edellytyksiä. Lopputuotteina ovat korkeatasoiset asuin-, yritys- ja yleiset alueet sekä kunnallistekniset järjestelmät.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	Parannetaan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita sekä houkuttelevuutta kulkumuotona.	Vähintään 75 % toteutuneista liikenneväylät ja viheralueet -hankkeista parantaa kävelyn tai pyöräilyn edellytyksiä.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	Parannetaan liikenneturvallisuuden olosuhteita laatimalla kunnan taajamiin katuhierarkiaa kuvaavat kartat.	Kartat laadittuna vuoden 2025 loppuun mennessä.

Palvelusuunnitelma

Infrasuunnittelussa ja -rakentamisessa toteutetaan investointiohjelman mukaisia kohteita, joissa toteutetaan kaavoitusohjelmaa ja palvellaan tontinluovutusohjelman tarpeita. Rakentamisen painopiste on jatkaa edellisvuonna aloitettujen kaava-alueiden toteuttamista, lisäksi käynnistetään Pohjoisrinteen kiertoliittymän rakentaminen. Tulevien vuosien uusien kaava-alueiden rakentamiseen ja saneerattavien katujen toteuttamiseen varaudutaan tekemällä tarvittavia suunnitteluitä.

Kunnan maanvastaanottotoiminnan lakkaaminen näkyy jätehuollon tulovähennyksenä n. 300 000 €. Puutarhajätteen vastaanotto kunnan järjestämänä toimintona lakkaa maanvastaanottopaikan loppumisen myötä, kustannusvaikutus n. 13 000 €. Neuvotteluja jatketaan puutarhajätteen vastaanoton järjestymiseksi Lempäälässä Pirkanmaan Jätehuollon toimesta.

Yksityisteiden kunnossapitoa ja hallinnointia tehostetaan ja siirrytään yksijärjestelmäiseen tapaan, jossa kunta myöntää avustuksia yksityisille tiekunnille.

Tieliikennelain velvoittavia liikennemerkkien muutostöitä jatketaan omana työnä sekä ostopalveluna.

Katutilavalvonta työllistää kunnossapidon henkilöstöä yhä enemmän lupamäärien sekä valvonnan tarpeen kasvamisen myötä. Katulupamaksujen vuorokausitaksaa korotetaan, kustannusvaikutus n. 20 000 €.

Joukkoliikenteen kustannusten ennustetaan nousevan yli vuoden 2024 tason. Avoimen joukkoliikennepalvelun linjojen määrä kasvaa elokuussa 2025 liikennöintinsä aloittavien koululaislinjojen 56, 57 ja 59 myötä. Seudullisen joukkoliikenteen matkustajalippujen hinnat nousevat 1.1.2025 alkaen johtuen arvonlisäveromuutoksesta sekä valtiontukien vähenemisestä. Joukkoliikenteen matkustajamääriä ja käyttöastetta tarkastellaan, jonka perusteella muokataan liikennöintiaikoja ja vuorovälejä vastaamaan kustannussäästötarpeita.

Palvelubussin palvelutasoa lasketaan ja palvelubussin asiointipäiviä vähennetään viidestä kolmeen päivään viikossa, kustannusvaikutus n. 50 000 €.

Pysäköintivirhemaksun korottaminen 40 eurosta 50 euroon, kustannusvaikutus n. 2 000 €.

Metsänhoitotöitä toteutetaan yhteistyössä Lempäälän Energian kanssa. Puunmyynnin tuottotavoitetta kasvatetaan merkittävästi ja vuoden 2025 puunmyynnin tuottotavoite on 200 000 euroa.

	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Kunnossapidettävät kaavatiekilometrit	149,9	148,4	150
Kunnossapitosop. mukaiset yksityistiekilometrit	106,7	107,6	104,4
Jalankulun ja pyöräilyn väylät kilometrit			64,8
Jalankulun väylät kilometrit			6,3

MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU

Tehtäväalueen tavoitteena on maankäyttö laadukkaasti, ympäristöä säästävasti ja kustannustehokkaasti siten, että vähennetään ympäristövaikutuksia ja tarjotaan monipuolisesti elämisen edellytyksiä. Lopputuotteina ovat korkeatasoiset asuin-, yritys- ja yleiset alueet sekä kunnallistekniset järjestelmät. Maankäytön suunnittelun tehtävänä on kunnan yleis- ja asemakaavoitus sekä strateginen maankäytön suunnittelu.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Ympäristö ja kestävä kehitys	Painotamme yhdyskuntarakenteen täydentämistä nauhataajamassa ja joukkoliikenteen äärellä. Tehostetaan nykyinfran käyttöä ja pyritään vaikuttamaan kulkutapojen muutokseen. Kehitetään ilmastovaikutusten arviointia ja välineitä kaavan laatimisen yhteydessä.	Joukkoliikenteen vaikutuspiiriin (500 m linja-autopysäkestä tai juna-asemasta) sijoittuvan asemakaavoitetun asuntovarannon määrä prosentteina koko varannosta on yli 80 %
Kasvu ja elinvoima	Kaavoitamme monipuolisesti niin asunto- ja toimitilavarantoa kuin palvelutontteja.	Vuoden aikana valmistuu vähintään 6 kaavaa, jotka sisältävät asuntoja, toimitilaa ja vähintään yhden palvelutontin

Palvelusuunnitelma

Sääksjärven osayleiskaava on valmistunut ja Sääksjärven kehittäminen etenee valtion liikennesuunnittelun edetessä. Sääksjärven yleissuunnitelman pohjalta edistetään Sääksjärven keskustan asemakaavamuutoksia, sekä jatketaan ensimmäisten asemakaavamuutosten valmistelua. Sääksjärven aseman rakentamiseen tähtäävä suunnittelu ja mahdollinen asemakaavoitus on tavoitteena olla käynnissä. Lehtivuoren asemakaavoitus etenee.

Yleiskaavatyön valmistelua jatketaan Marjamäen kehittämiseksi alakeskuksena, Ideaparkin alueen kehittämisen sekä yritystonttivarannon takaamiseksi. Alueen asemakaavoitusta asumisen lisäämiseksi edistetään. Marjamäen pohjoisosan yleiskaavan pohjalta varaudutaan yritysasemakaavoituksen käynnistämiseen.

Kylä- ja maaseutusuunnittelun selvityksiä käynnistetään. Osallistutaan rakentamisen lakimuutosten edellyttämiin rakennusjärjestyksen ja taksan päivitykseen.

Keskustan kehittämisen edellyttämä asemakaavoitus jatkuu radan länsipuolella. Edistetään pysäköintiä palvelevia ja ratkaisevia asemakaavoja. Keskustan viihtyisyyttä edistetään. Varaudutaan keskustan länsipuolen asuinrakentamisen edistämiseen asemakaavoituksella. Edistetään keskustan viheralueita ja viihtyisyyttä yhteistyössä infrasuunnittelun ja tontti- ja mittauksen kanssa.

Hauralan asuinaluekaavoitus etenee.

Lämpölaitosten kolme sijoituspaikkaa ovat valmistuneet.

Tehdään edunvalvontaa valtakunnallisten rata- ja väylähankkeiden edistämiseksi.

Osallistutaan asuntomessujen rakentamisen sekä ympäristön laadun ohjaamiseen.

Laaditaan vuosittainen tontinjakokaava ja kehitetään sen prosessia. Kaavoitusohjelma tuodaan hyväksyttäväksi.

	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Hyväksytyjen asemakaavojen yhteenlaskettu kerrosala (kem2)	88 900	80 000	80 000
Hyväksytyjen asemakaavojen kerrosala keskusta-alueella (kem2)	17 000	10 000	2 000
Käsitellyt suunnittelutarveratkaisut	20	30	30

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖVALVONTA

Rakennus- ja ympäristövalvonnan toiminta painottuu lakisääteisten viranomaistehtävien (kuten luvat, ilmoitukset ja valvonta-asiat) toteuttamiseen.

Rakennusvalvonnan tehtävänä on huolehtia kunnassa tarvittavasta rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta, valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamisen ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsitlemisestä sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa.

Ympäristövalvonta käsittelee ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan luvat, ilmoitukset ja rekisteröinnit. Ympäristönsuojelu huolehtii luonnon-, ilman- ja vesiensuojelusta, meluntorjunnasta sekä jätehuollon valvonnasta niin, että turvataan kestävästi kehittyvä, terveellinen ja viihtyisä sekä luontosuhteiltaan monimuotoinen luonnonympäristö.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Rakennusvalvonnan palvelun kehittäminen ja sujuvuus luvitus- ja katselmustoiminnassa.	Kyselyyn perustuva asiakastyytyväisyys 4/5
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Palvelujen sopeuttaminen ja kehittäminen uuden rakentamislain edellyttämällä tavalla.	Rakennusjärjestys sekä toimintamallit ja ohjeet päivitetty.
Ympäristö ja kestävä kehitys	Ympäristön tilaan ja sen seurantaan liittyvät edistämistoimet.	Pohjavesialueiden suojelusuunnitelma, Lempäälän arvokkaat luontokohteet ja vesistö tarkkailuohjelma päivitetty.

Palvelusuunnitelma

Rakentamislain voimaan tulo vuoden 2025 alusta alkaen tuo merkittäviä muutoksia rakennusvalvonnan toimintaan. Uuden lainsäädännön ohella toimintaa ohjaa jatkossa vuoden alkupuolella päivittyvä rakennusjärjestys. Lainsäädännön muutoksen myötä osa rakentamisen hankkeista poistuu luvanvaraisuuden piiristä, minkä on arvioitu alentavan rakennusvalvonnan lupatuloja noin 20 %. Uuden rakentamislain myötä ohjelmistoihin tarvitaan päivityksiä, mikä lisää ICT-kuluja. Käyttöön otettavilla uusilla lupa- ja valvontamaksuilla (rakennusvalvonnan taksa) pyritään kompensoimaan tulonmenetystä ja aiheutuvia lisämenoja. Uuden taksan mahdollisia muutostarpeita tarkastellaan ja reagoidaan päivittämällä taksaa tarpeita vastaavasti. Rakennusvalvonnan prosesseja, päätöspohjia ja ohjeistuksia on tarve päivittää vuoden aikana. Rakennusalan suhdanteeseen liittyy epävarmuutta, mutta Asuntomessut Lempäälässä 2026 -hankkeeseen liittyvä luvitus jatkuu vuonna 2025 ja katselmustoiminta käynnistyy. Myös Humalamäen alueen rakentamiseen liittyvä luvitus voi käynnistyä vuoden 2025 aikana.

Ympäristönsuojelun toiminta lupa- ja valvonta-asioiden osalta jatkuu edellisten vuosien tapaan. Ympäristön tilaan liittyvinä edistämistoimenpiteinä toteutetaan pohjavesialueiden suojelusuunnitelman, Lempäälän arvokkaiden luontokohteiden ja vesistö tarkkailuohjelman päivittäminen. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelma päivittäminen toteuttaa alueellista vesienhoitosuunnitelmaa ja Pirkanmaan vesienhoidon toimenpideohjelmää, jossa Lempäälän pohjavesialueiden suojelusuunnitelman päivittäminen sisältyy kaudelle 2022–2027. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelman päivittämiseen on saatu harkinnanvaraista valtion avustusta 50 % sen toteuttamiskustannuksista (konsulttipalkkio ja oman työn osuus). Muut mainitut edistämistoimet toteutetaan ympäristönsuojelun omana työnä. Arvokkaiden luontokohteiden päivittäminen toteuttaa vuonna 2023 hyväksytyä Lempäälän kunnan lumo-ohjelmaa.

Rakennusvalvonta	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Rakennusvalvonnan lupien määrä	267	300	240
Valmistuneiden asuntojen määrä	52	150	100
Työmaakatselmusten määrä	395	400	350
Rakennusvalvonnan ilmoitusten käsittely	269	350	300

Ympäristönsuojelu	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Ympäristö- ja maa-aineslupapäätösten määrä	6	3	3
Ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnot rakennusvalvonnan hakemusasioihin	52	30	25
Valvontaohjelman mukaisten valvontakäyntien määrä	17	20	20

INVESTOINNIT

INVESTOINNIT 1 000 €	TA 2024	Muu- tos	MTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kiinteä omaisuus	-850	-1 200	-2 050	-800	-1 200	-1 400
Irtain omaisuus	0	0	0	-450	-1 070	0
Talonrakennus ja liikuntapaikat	-20 510	-4 200	-24 710	-16 300	-7 470	-3 950
Liikenneväylät ja viheralueet	-6 055	0	-6 055	-5 350	-3 180	-5 900
Kunta yhteensä, netto	-27 415	-5 400	-32 815	-22 900	-12 920	-11 250

	TA 2024	Muutos	MTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kiinteä omaisuus	-850	-1 200	-2 050	-800	-1 200	-1 400
Maan ostot	-1 000	-1 200	-2 200	-1 000	-1 300	-1 500
Maan myynti	150	0	150	200	100	100
Irtain omaisuus	0	0	0	-450	-1 070	0
Investointien bruttomenot	0	0	0	-450	-1 070	0
Rahoitusosuudet yht.	0	0	0	0	0	0
Sääksjärven koulun irtaimisto	0	0	0	-450	0	0
Hakkarin liikuntasalin irtaimisto				0	-70	0
Saikan talon irtaimisto	0	0	0	0	-1 000	0
Talonrakennus ja liikuntapaikat	-20 510	-4 200	-24 710	-16 300	-7 470	-3 950
Investointien bruttomenot yht.	-21 350	-4 200	-25 550	-16 300	-7 470	-3 950
Rahoitusosuudet yht.	840	0	840	0	0	0
Liikuntapaikkojen investoinnit	-50	0	-50	-100	-70	-150
Halkolannotko	-300	0	-300	0	0	0
Hakkarin liikuntahallin peruskorjaus	0	0	0	-2 000	-1 600	0
Moision liikuntahalli						-2 500
Ruskea-ahteen liikuntapaikka (Saikan koulun käyttöön)	0	0	0	0	-200	0
Kiinteistöjen peruskorjaukset	-2 900	0	-2 900	-800	-800	-1 300
Sääksjärven koulun peruskorjaus	-1 100	-700	-1 800	-500	0	0
Sääksjärven koulukeskuksen laajennus	-9 000	-1 500	-10 500	-2 500	0	0
Saikan päiväkoti ja koulu	-8 000	-2 000	-10 000	-10 400	-4 800	0
Liikenneväylät ja viheralueet	-6 055	0	-6 055	-5 350	-3 180	-5 900
Investointien bruttomenot yht.	-6 550	0	-6 550	-5 605	-3 180	-5 900
Rahoitusosuudet yht.	495	0	495	255	0	0
Yritysalueet	-250	0	-250	-1 140	-40	-640
Keskustan rakentaminen	-450	0	-450	-100	0	-150
Kaava-alueet	-5 400	0	-5 400	-3 865	-2 540	-4 510
Yleiset alueet	-350	0	-350	-350	-450	-450
Yhteishankkeet	-100	0	-100	-150	-150	-150
Kunta yhteensä netto	-27 415	-5 400	-32 815	-22 900	-12 920	-11 250

Lempäälän kunta yhteensä	TA 2024	Muutos	MTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Investointimenot	-28 900	-5 400	-34 300	-23 355	-13 020	-11 350
Investointitulot/ Rahoitusosuudet	1 335	0	1 335	255	0	0
Investointitulot/ Omaisuuden luovutustulot	150	0	150	200	100	100
Investoinnit netto	-27 415	-5 400	-32 815	-22 900	-12 920	-11 250

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

Investointityypit: U = uusinvestointi, L = laajennusinvestointi, K = korvausinvestointi

Investoinnin tavoitteet: PL = palvelumäärän lisäys, PP = palvelukyvyyn parantaminen, TT = tuotannon tehostaminen

Aloitus- ja valmistumisvuosi: Jos investointi on jatkuvaluoteinen, niin vuosien kohdalla merkinnät < > ja tällöin hankkeella ei ole kokonaiskustannusarviota.

Hankeryhmä	Tyyppi U, L, K,	Tavoite PL, PP, TT	Aloitus- vuosi	Valm. vuosi
KIINTEÄ OMAISUUS				
Maan ostot	U	PL/PP	<	>
Maan myynnit	U	PL/PP	<	>
IRTAIMEN OMAISUUDEN HANKINTA				
Sääksjärven koulun irtaimisto	U	PL	2025	2025
LIIKUNTAPAikka- JA TALONRAKENNUSINVESTOINNIT				
Liikuntapaikkojen peruskorjaushankkeelle varatulla määrärahalta on määrä toteuttaa Lempoisten uimalan isomman laiturin uusinta, pienempi laituri uusitaan 2024, sekä Salonsareen vaiheittaisia kunnostustöitä retkeilykohteeksi.	K	PP/TT	<	>
Hakkarin liikuntahallin peruskorjaus käynnistyy, kun rahoituspäätös on saatu, alustavasti toukokuussa 2025. Hankkeelle haetaan AVI:/OKM:n liikuntapaikkojen valtionavustusta. Rakennus on pois käytöstä reilun vuoden. Rakennus peruskorjataan laajamittaisesti ja tehdään tarvittavat tilamuutokset, nykyiset esteettömyysvaatimukset huomioiden. Talotekniikka uusitaan ja samalla tehostetaan energiatehokkuutta.	K	PP/TT	2025	2026
Saikantalon rakentaminen jatkuu.	U	PL/PP/TT	2024	2026

Sääksjärven koulun laajennus valmistuu ja otetaan kokonaan käyttöön syyslukukauden alusta 2025.	L	PL/PP/TT	2023	2025
Sääksjärven nykyisen koulun peruskorjaus -hankkeen viimeinen osuus, mikä sisältää oppilashuollon tilat ja hallinnon tilat, toteutetaan kesällä 2025.	K	PP/TT	2023	2025
Kiinteistöjen peruskorjausinvestointien määrärahalla on tavoitteena toteuttaa seuraavat hankkeet, mistä tulee erilliset käynnistyspäätökset: - Kuokkalan koulun vanhan osan peruskorjaushanketta jatketaan kesällä 2025 opetustilojen osalta. Vanhan osan peruskorjaus toteutetaan 2024–2026 kesien aikana. - Moision koulun ruokalaan tehdään muutoksia. Kunnan ruokapalvelut ovat tehneet organisaatiouudistuksen, jossa tuotanto, eli ruoanvalmistus on keskitetty kahteen valmistuskeittiöön; Moision ja Hakkarin kouluun. Sääksjärven koulu ei enää toimi valmistuskeittiönä. Täten Moision tuotanto tarvitsee pientä korjausta tilojen suhteen ja lattiaa. - Kuokkalan museoraitin kiinteistöjä peruskorjataan määrärahojen puitteissa, kohde esitetään korituspäätöksen yhteydessä.	K	PP/TT	<	>
LIIKENNEVÄYLÄT JA VIHERALUEET				
Yritysalueet Rakennetaan Pohjoisrinteen kiertoliittymä Kuljuntien, Helsingintien ja tulevalle yritysalueelle johtavan tien risteykseen.	U	PP	2024	2025
Keskustan kehittäminen Nuijanaukiolle rakennetaan keskustakortteleita palveleva sähkömuuntamorakennus ja portaat Valkeakoskentielle.	U	PL, PP	<	>
Kaava-alueet Saikan kaava-alueen rakentamista jatketaan Kennäs- ja Saikanpuiston toteuttamisella, katujen vihertöillä sekä Hilma Ruusupolun ja kiertoliittymien kiveystöillä.	U	PL/PP	2024	2026
Saikan asuntomessujen pysäköintialueet sekä saapumisterminaali rakennetaan.	U	PP	2024	2026
Linnajärventien itäosa kaava-alueen rakentamista jatketaan.	U	PL/PP	2024	2025
Humalamäen kaava-alueen rakentamista jatketaan.	U	PL/PP	2024	2025
Punaportin kaava-alueelle laaditaan katu- ja yleisen alueen suunnitelmat.	U	PL/PP	2025	2027
Laaditaan saneerattavien katujen suunnitelmat ja toteutetaan 2–3 kadun perusparannushanketta.	K	PP/TT	2025	2025

Yleiset alueet Katuja päällystetään, katuvalaisimia uusitaan sekä vaihdetaan led-valaisimiin eri puolilla kuntaa.	K	PP/TT	2025	2025
Yhteishankkeet Sääksjärven aseman suunnittelu käynnistetään yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.	U	PL/PP	<	>
Rakennetaan bussipysäkkipari Turuntielle palvelemaan koululiikennettä.	U	PP	2025	2026

KONSERNIYHTIÖT

KONSERNIRAKENNE

Tytäryhtiöt, omistusosuus yli 50 %

Lempäälän Lämpö Oy

Lempäälän Energia Oy

Lempäälän Vuokrakodit Oy

Lempäälän Kiinteistöhuolto ja -tekniikka LEKITEK Oy

Lempäälän Vesi Oy

Lempon Parkkikiinteistöt Oy

Lempon Parkki Oy

Lempäälän Kehitys Oy

Lempäälän-Kuljun Koulutalo Oy

Ktö Oy Moision teollisuustalo

Ktö Lempäälän Uimahalli

Konsernin omistusosuus

100 %

100 %

100 %

100 %

100 %

100 %

100 %

100 %

85,6 %

100 %

55 %

Osakkuusyhteisöt, omistusosuus 20 %-50 %

Ktö Oy Kiiltohaka

As Oy Lemposrinne

Lempäälän Jäähalli Oy

Aleksinvirasto Oy

Ktö Oy Sääksjärven liikekeskus

As Oy Lempäälän Makasiinipuisto

Konsernin omistusosuus

50,0 %

34,0 %

42,1 %

41,8 %

47,3 %

42,1 %

Kuntayhtymät

Valkeakosken seudun koulutusky

Pirkanmaan liitto

Tampereen kaupunkiseudun ky

Konsernin omistusosuus

4,21 %

3,45 %

5,46 %

LEMPÄÄLÄN VESI OY

Lempäälän Vesi Oy:n tehtävänä on toiminta-alueellaan turvata sopimusasiakkaidensa laatuvaatimukset täyttävän käyttöveden määrällinen saatavuus sekä huolehtia viemäriveriesien poisjohtamisesta ja käsittelystä huomioiden vesien- ja ympäristönsuojelulliset tavoitteet.

Lempäälän Veden tehtäväalueita ovat talousveden hankinta, käsittely ja jakelu toiminta-alueella, jätevesien johtaminen ja käsittely toiminta-alueella, hulevesien johtaminen hulevesiviemäröinnin alueella sekä vesihuoltoverkostojen ja -laitteistojen kunnossapito laitoksen alueella.

Lisäksi Lempäälän Vesi Oy myy muun infran rakentamis- / rakennuttamispalveluita yhdyskunnan palvelualueelle ja toimii infrarakennuskohteissa yhteistyössä muiden Lempäälän kunnan konserniyhtiöiden kanssa.

Lempäälän Vesi Oy:llä on 15 vakinaista työntekijää.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Ympäristö ja kestävä kehitys	Laskuttamattomien vesien (vesijohtovesi ja jätevesi) määrän vähentäminen	Laskuttamaton jätevesi on alle 25 % käsitellystä jätevesimäärästä. Vuonna 2023 määrä oli 27,5 %. Laskuttamaton puhdas vesi on enintään 15 % käsitellystä jätevesimäärästä. Vuonna 2023 määrä oli 20,6 %
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Asiakasmaksut ovat kohtuulliset	Asiakasmaksut ovat kaupunkiseudun keskiarvossa.

Palvelusuunnitelma

Investointeja lisää siirtoviemärin rakentaminen välille puhdistamo-Sääksjärvi. Hanketta toteutetaan vuosittain. Siirtoviemärin suunniteltu valmistumisajankohta on 9/2025, jolloin tavoitteena on aloittaa jätevesien johtaminen vaiheittain käsiteltäväksi Tampereen Seudun keskuspuhdistamolle Tampereen Sulkavuoreen. Kaikki jätevedet on tavoitteena saada johdetuksi Tampereen Sulkavuoreen syksyllä 2026.

LEMPÄÄLÄN LÄMPÖ OY / LEMPÄÄLÄN ENERGIA OY

Lempäälän Lämpö -konsernin toiminta-ajatuksena on tuottaa energiaa ja lämpöä helposti, kustannustehokkaasti ja ympäristöystävällisesti. Kaiken toiminnan lähtökohtana on tyytyväinen lopputukäyttäjä ja asiakas. Yhtiön visiona on olla innovatiivinen energia-alan edelläkävijä alueellaan.

Lempäälän Lämpö Oy:n täysin omistaman tytäryhtiö Lempäälän Energia Oy:n tehtävänä on toimia energiantuotantoyhtiönä.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Yhtiön toiminta on kannattavaa, kilpailukykyistä ja kustannustehokasta.	Lempäälän Lämpö -konsernin käyttökate-% on vähintään 6 % ja rahoitustulos-% on vähintään 4 %.
Ympäristö ja kestävä kehitys	Energiaomavaraisuuden parantaminen hiilineutraaleilla energialähteillä.	Uusiutuvan energian ja hukkalämmön osuus tuotetusta kaukolämmössä pidetään nykyisellään n. 70 % tasossa.

Palvelusuunnitelma

Lempäälän Energian tytäryhtiösulautuminen Lempäälän Lämpöön tapahtuu kesäkuussa 2024 alikirjoitetun sulautumissuunnitelman mukaisesti siten, että sulautumisen täytäntöönpanopäivä on 1.1.2025.

Kaukolämpö- ja kylmäasiakkaita tulee lisää alueiden ja infran rakentumisen yhteydessä. Muuttunut toimintaympäristö ja hiilineutraalisuustavoitteet ohjaavat vahvasti lämmöntuotantojärjestelmän muutosta. Asiakkaille annettavan palvelun tarve energian käytöstä ja tuotantomuodoista kasvaa. Huoltovarmuuden rooli tulee korostumaan vastattaessa ilmastohaasteisiin.

Saikan 2026 asuntomessualueelle selvitetään keskitettyä lämpö- ja kylmäenergian tuotantoa 5–8 omakotitalolle. Alueelle on rakennettu kaukolämpöverkko.

Energiapuun hinnat ovat nousseet lyhyellä ajanjaksolla merkittävästi. Energiapuun paikallista hankintaa edistetään. Sähkömarkkinan hintatasot ovat laskeneet edelliseen vuoteen verrattuna, hintavaihtelun ollessa suuri. Reservimarkkina hinnat ovat pysyneet korkeana ja panostamme tämän markkinan tehokkuuden kehittämiseen

LEMPÄÄLÄN VUOKRAKODIT OY

Lempäälän Vuokrakodit Oy on Lempäälän kunnan omistama voittoa tavoittelematon vuokratalo-yhtiö. Yhtiön omistamia ja isännöimiä vuokra-asuntoja on noin 800 kpl. Yhtiön henkilöstömäärä on 6 henkilöä. Hallitukseen kuuluu 4 jäsentä ja 2 varajäsentä.

Yhtiö tuottaa kunnan tavoitteiden mukaista viihtyisää asumisenpalvelua huomioiden taloudellisuus ja sosiaalinen ympäristö. Yhtiö panostaa aktiivisesti laatuun ja kiinteistökannan kehittämiseen rakentamalla uusia kiinteistöjä ja korjaamalla vanhoja pitkän tähtäimen suunnitelman mukaisesti.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittämisen	Yhtiö tuottaa kohtuuhintaista asumisen palvelua.	Vuokrataso pysyy kaupunkiseudun keskiarvossa. Käyttöaste pysyy korkealla, vähintään 97,5 % Vaihtuvuus pysyy pienenä, alle 25 %

Palvelusuunnitelma

Yhtiö on varannut Saikan asuntomessuilta kerrostalotontin. Yhtiön tavoite on saada hanke rakentumaan vuoden 2025 alussa.

LEMPÄÄLÄN KEHITYS OY

Lempäälän Kehitys Oy vastaa Lempäälän kunnan elinkeino- ja matkailuasioiden kehittämisestä yhteistyössä kuntakonsernin kanssa sekä osallistuu Tampereen seudun elinkeinoyhteistyöhön palvelusopimuksen mukaisesti ja asetetun talousarvion puitteissa. Yhtiö tekee aktiivista yritysyritysteistyötä, joka edistää edelleen Lempäälän yritysmyönteisyyden kehittymistä. Yhtiön henkilöstömäärä on neljä ja hallitukseen kuuluu viisi jäsentä.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Kasvu ja elinvoima	Yhtiö edistää yritysten toimintaedellytyksiä ja sijoittumista Lempäälään. Yritykset pysyvät ja kehittyvät Lempäälässä.	Kunnan yritystonttikauppojen määrä on vähintään 5. Yli 1 000 yritys kohtaamista tapahtumien, myyntitoiminnan, kontaktoinnin ja hankkeiden kautta.

Palvelusuunnitelma

Lempäälän Kehitys vastaa Lempäälän kunnan elinkeinoasioista ja edistää yritysten toimintaedellytyksiä ja sijoittumista Lempäälään varmistaen, että Lempäälässä on yritysten tarpeita vastaavia yritystontteja ja toimitiloja.

Yhtiö edistää matkailua ja matkailuelinkeinoa Lempäälässä sekä edistää kunnan ja yhtiön yhteistä elinvoimaan ja elinkeinoiniin liittyvää hankevalmistelua.

Yhtiö osallistuu aktiivisesti seudulliseen elinkeinoyhteistyöhön sekä osallistuu kunnan kannalta tärkeisiin kehittämiskohteisiin ja –hankkeisiin esim. yhteistyö Asuntomessut Lempäälässä 2026 -hankkeen kanssa.

LEMPON PARKKIKIINTEISTÖT OY

Lempon Parkkikiinteistöt Oy on Lempäälän kunnan konserniyhtiö, jonka toimialana on omistaa, hallita, vuokrata ja ylläpitää pysäköintilaitoksia. Yhtiöllä on hallitus, johon kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan vähintään kolme ja enintään viisi jäsentä. Hallituksessa on tällä hetkellä neljä jäsentä. Yhtiöllä ei ole omaa henkilökuntaa.

Lempon Parkki Oy on Lempon Parkkikiinteistöt Oy:n 100 % omistama tytäryhtiö. Yhtiön toimialana on pysäköintiliiketoiminta. Yhtiöllä on hallitus, johon kuuluu vähintään kolme ja enintään viisi jäsentä. Hallituksessa on tällä hetkellä neljä jäsentä. Yhtiöllä ei ole omaa henkilökuntaa.

Lempon Parkkikiinteistöt Oy mahdollistaa Nova Lempäälä kehityshankeen toteutumisen eli Lempäälän kuntakeskuksen kehittymisen, tonttien myymisen ja radanvarren rakentamisen sekä yhdistää eri liikennemuodot toisiinsa. Kuntakeskuksen rakentaminen edellyttää tärinän, melun ja törmäyksen hallintaa. Nämä asiat otetaan haltuun pääsääntöisesti pysäköintilaitoksilla. Lempon Parkki Oy tuottaa pysäköintipalveluja Lempäälän kunnan alueella.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Asiakas (pysäköijä) kokee pysäköinnin miellyttävänä, helposti saavutettavissa olevana, esteettömänä ja laadukkaana. Yhtiö luo kuntaan innovaatiota hyödyntävää ja maineeltaan hyvää pysäköintikulttuuria.	Asiakastyytyväisyyskyselyn yleisarvosana paranee edelliseen vuoteen verrattuna. Viimeisimmän tyytyväisyyskyselyn yleisarvosana v. 2023 oli 3,81 (max arvosana 5). Vuoden 2024 asiakastyytyväisyyskysely toteutetaan syksyllä 2024.
Kasvu ja elinvoima	Pysäköintilaitokset ovat taloudellisesti itsekannattavia. Yhtiöiden tarkoituksena on toimia yhteiskunnallisesti kestäväällä tavalla tiedostaen, että yhtiöiden tarkoituksena on palvella kuntaa ja kuntalaisia laajemman kehitysvision osana.	Operaattoriyhtiö Lempon Parkki Oy pystyy maksamaan käyttöasteeseen porrastettua vuokraa kiinteistönomistajalle Lempon Parkkikiinteistöt Oy:lle.

Palvelusuunnitelma

Asuinrakentaminen on pysähtynyt yleisen taloudellisen tilanteen vuoksi. Vuoden 2025 aikana ei ole kuntakeskukseen valmistumassa uusia kiinteistöjä eikä yhtiölle ole tulossa kiinteistöjen velvoitepysäköintiin liittyviä B-osakkeiden merkintöjä.

Väliaikaisen pysäköintialueen rakentaminen siirtyy torialueen rakentamisen yhteyteen vuodelle 2025. Länsipuolen pysäköintitalon kaavan vahvistuttua yhtiöllä on tavoite aloittaa toisen pysäköintitalon suunnittelu.

LEKITEK OY

LEKITEK Oy tuottaa Lempäälän kunnalle ja Lempäälän kuntakonsernin yhtiöille kiinteistöhuolto-, rakentamis-, siivous-, viher- ja liikuntapaikkapalveluita. Toiminnan tarkoituksena on asuin- ja elinympäristön ympärivuotisesta turvallisuudesta, viihtyisyydestä ja toimivuudesta huolehtiminen Lempäälässä.

Lisäksi palvelemme Lempäälässä yksityissektoria in house -yhtiön rajoissa.

Yhtiössä työskentelee keskimääräisesti noin 115 työntekijää. Yrityksemme hallituksessa on 6 jäsentä. Muiden osakkaiden kuin Lempäälän kunnan tulee yhdessä nimetä kaksi hallituksen jäsentä.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Kunnan palvelusopimushinnoittelu on kilpailukykyistä, vastaa toteutuneita kustannuksia.	Kiinteistöhuollon ja siivouksen mitoitettujen tuntihinnat ovat vähintään 10 % markkinoille tuotettuja alhaisemmat.

Palvelusuunnitelma

Mitoitamme palvelumme neuvoteltujen palvelusopimushintojen mukaisiksi ja palvelemme palvelusopimuksen mukaisesti.

Kunnan sopeutustoimien vaikutukset tulevat näkymään palvelutuotannossamme, kun kunnossa-pidon määrärahoja leikattiin. Vuoden 2024 kustannustaso tulee säilyttää, joten joudumme varautumaan palvelutason laskuun. Keväällä katkolla oleva työehtosopimus lisää palkkoihin korotuspainetta ja tältä osin tarkastelemme palvelusopimuksemme sisältöä.

Lekitekille myönnettiin vuonna 2024 Vastuullinen organisaatio -sertifikaatti, jonka eteen koko henkilökuntamme on opiskellut oman alansa keskeisiä ympäristöasioita sekä työtehtäviin liittyviä vastuullisia käytänteitä toimiakseen kestävämmän omassa työssään. Jatkamme siivouspalvelun henkilöstömme kouluttamista myös vuonna 2025.

Lähdemme valmistelemaan Tilatoimen kanssa yhtenäistä toiminnanohjausjärjestelmää kiinteistöjen ylläpitoon nykyisin käytössämme olevan järjestelmän osalta. Tällä haetaan synergiaetua läpinäkyvyyden, toiminnan ja talouden osalta.

LEMPÄÄLÄN UIMAHALLI OY

Lempäälän Uimahalli Kiinteistö Oy on Lempäälän kunnan konserniyhtiö, jonka harjoittaa uimahallipalveluihin liittyvää liiketoimintaa ja vuokraa omistamansa maanalaisen uimahallin tiloja.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Uimahallin ensimmäisenä käyttövuotena toiminta saadaan vakiinnutettua.	Vesimaailma Louhi pääsee asiakastavoitteeseensa 230 000 kävijää vuodessa.

Palvelusuunnitelma

Vesimaailma Louhen toiminta vakiinnutetaan ensimmäisenä toimintavuonna. Laitteistojen säätötyöt jatkuvat optimaalisten olosuhteiden löytämiseksi tässä poikkeuksellisessa ympäristössä.